

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pavli Laymann è Societate I: Theologiae Moralis
Compendiv[m] absolutissimum et in quinq[ue] libros
partitum**

Laymann, Paul

Moguntiae

Tractatvs VI. De Pœnitentia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40716

TRACTATUS VI.
De sacramento Pœnitentię.

C A P. I.

*De nomine & natura Pœnitentię, quatenus
ea virtus est.*

1 **P**œnitentia (à pœna dicta, quod sit dolor ani-
mi se ipsum affligentis ob malū commissa vel ^{bona}
missa) tūm præteritæ vitæ detestationem ani-
miquę dolorem, tūm nouæ obedientiæ inchoatio-
nem continet. Cum enim per actum virtutis pœni-
tentię, homo ad meliorem vitam animi mutatiōe
se conuertat, & ad iusticiam accedat, necesse est, vt
non solum vitæ nouæ propositum concupiscat seu
resipiscat, sed inprimis etiam vitam veterē seu pec-
catum tanquam malum abolendum detestetur, ac
de eo doleat, quandoquidem omnis mutatio duos
terminos requirit, vnum à quo recedatur, alte-
rum ad quem accedatur. Vnde colligitur proprium
& formale obiectum virtutis pœnitentię esse malū
peccati, quatenus est offensa Dei ab homine cū Dei
auxilio delenda & compensanda.

2 Pœnitentia virtus definitur detestatio ac dolor
animi de peccato, quatenus est offensa Dei inten-
tione eam abolendi ac compensandi (detestatio,
fuga, recessus animi à malo peccati, displicentia,
(quatenus est offensa Dei.) Nam detestari pecca-
tum, quatenus est præcisè malum moris & rationi
repugnans pertinet generatim ad generale propositi-
um virtutis ac honestatis.

Pœni-

Pœnitentiæ virtus est pars quædam iustitiæ erga 3
Deum commutativę non simpliciter dicta, sed secū-
dam quid, qualem inter Deum & hominẽ interce-
dere dixi lib. 3. Tract. 1. de iust. c. 3. n. 5. Nam sicut in
humanis, si quis alterius ius, autoritatem, vel hono-
rem læsit ad iustitiam commutativam pertinet com-
pensare & satisfacere, sic etiam peccatum omne re-
pugnat honorẽ Dei, tanquam vniuersalis authoris
nostri legislatoris, & iudicis: Ideo iustitia exigit,
vt læsus Dei honor & autoritas, quatenus fieri po-
test, emendetur, ac compensetur: Et licet peccator
Dei infiniti offensam re ipsa compensare nõ potest,
tamen cum Dei auxilio affectum exhibet, quam
quasi pro facto Deus reputans peccatum ex miseri-
cordia gratis remittit.

NB. Pœnitentiæ virtus non tantum versatur cir-
ca malum peccati detestandum & abolendum, sed
etiam circa bonum iustitiæ amplectendum, & re-
conciliationem cum Deo obtinendam: Ratio, quia
omnis detestatio ac fuga mali fundatur in persecu-
tione vel desiderio alicuius boni.

Duplex est pœnitentiæ actus, Vnus perfectus, qui 4
dicitur Contritio, alter imperfectus, qui attritio in
Aholis appellari solet.

Veræ contritionis actus tum à charitate, tum à 5
pœnitentiæ virtute procedit, ab illa quidem, quate-
nus dolemus de peccato, vt quid contrarium Deo
summo bono; ab hac autem, quatenus idem pecca-
tum abolere cupimus ad satisfaciendum Deo offen-
so, seu iniuriã affecto.

Contritionis actus in omni lege fuit congrua dis- 6
positio promeritam Christi consequendi iustifica-
tionem. Sumitur ex Zach. 1. Conuertimini ad me,
& conuertar ad vos.

Qui

- 7 Qui verè contritus est is saltem implicite paratus esse debet, quoduis aliud malum potius perferre, quam contra Deum peccare. Nam formalem seu expressam comparationem instituere, malle aquis mergi, igne perire, quàm peccasse aut peccare, necessarium non est & interdum ob hominis fragilitatem periculo non vacat.
- 8 In vera contritione continetur propositum saltem implicitum seruandi mandata Dei, & imprimis in noua lege suscipiendi sacramenta, baptismum & pœnitentiam, tanquam media à Deo per se instituta ad remissionem peccatorum.
- 9 Attritio seu imperfectus dolor de peccatis, v. h. m. vtilis sit ad salutē, debet ex supernaturali motu proficisci v. c. per fidem apprehenso, puta, quia tanquam Dei offensa pœnam æternam meretur, atque insuper affectum seu voluntatem peccandi excludere cum spe veniæ à Deo obtinendæ. Estque attritio via ad iustitiam præparata; dolor verò de peccato ob motiuum merè humanum non est vtilis, seu nullam omnino proportionem habet ad iustificationem.
- 10 Timor Dei alius filialis est (v. c. timere peccatum, quia Deo summo bono contrarium est) Et alius seruilis (v. c. timere peccatum quia reatum pœnæ à Deo infligendæ secum affert.) Timor autem seruilis, alius bonus, quamuis imperfectus, de quo iam dixi, alius malus & charitati oppositus: Talis est, si quis à peccato propter gehennæ timorem tanquam principale motiuum abstinens, ita vt si gehenna non esset, peccare vellet, est timor malus & charitati contrarius.

C A P. II.

*De necessitate pœnitentiæ, quatenus est actus
virtutis.*

Pœnitentia in omni lege necessarium medium
fuit ad salutem hominibus lapsis in peccatum
mortale, sumitur ex Christi Luc. 13. *Nisi pœnitentiam
egeritis, omnes simul peribitis.* Discrimen verò est inter
statum legis Euangelicæ, & statum ante gratiam Eu-
angelii, quod ante legem gratiæ nemo aditus à
mortali peccato liberari & iustificari poterat sine
vera contritione includente charitatem Dei super o-
mnia, propterea quòd sacramenta veteris legis ina-
ctiva signa erant, quæ gratiam Dei per se non confere-
bant, sed excitabant fidem in Christum, quæ si for-
mata fuerat per actum charitatis & contritionis,
viam habuit iustificandi.

Attritio in sacramento Baptismi vel pœnitentiæ
sufficit ad hominis adulti iustificationem: Ratio,
quia hæc duo sacramenta ex Christi *iustificatione*
non viuorum sed mortuorum remedia sunt, id est
est, per se ac directè instituta, vt homini spiritualem
vitam, id est, remissionem peccatorum adferant,
consequenter eam antè susceptionem necessario
non requirunt: Imperfecta tamen saltem pœni-
tentia necessaria est, tanquam dispositio ad iustifica-
tionem.

Ad consequendam iustificationem in sacramen-
to baptismi sufficere videtur attritio virtualis, si ho-
mo peccatorum suorum tunc memor non sit. Nam
quemadmodum si quis peccatorum memoriam nõ
habet, ad huius iustificationem extra sacramentum
non requiritur pœnitentia, siue contritio formalis,

Vuu sed

sed sufficit virtualis videlicet actus charitatis Dei super omnia dilecti, siquidem in scriptura passim actus dilectionis promittitur remissio peccatorum, 1. Pet.

4. Charitas operit multitudinem peccatorum, in pari ratione ad iustificationem peccatoris, qui peccatorum suorum memor aut conscius non est, in sacramento Baptismi non requiri videtur poenitentia siue attritio formularis, sed sufficit virtualis videlicet efficax actus spei supernaturalis. Nam aeternam felicitatem sperans & desiderans paratus est ad desertandum peccatum, quod a consecratione aeternae felicitatis impedire per fidem cognouit: Alia vero ratio est de poenitentiae sacramento, ad quod necessarium requiritur formalis & explicitus actus poenitentiae saltem imperfectus, quippe cum haec sit pars essentialis materiae huius sacramenti.

4 Extat praecipuum diuinum lapsis impositum, ut poenitentiam agant Jerem. 8 Ezech. 18. adeo ut ob eius transgressionem nouum peccatum impoententiae incuratur. Verum cum hoc praecipuum affirmatiuum sit, non omni tempore obligat. Obligatur per accidens tribus casibus. Primò, si sacramentum viuorum proprium suscipere & administrare velit. Secundò, si potius inter peccandi occasiones grauibus tentationibus virgeatur, quas credat, se moraliter euitare non posse, nisi ad Deum per contritionem conuersus eius gratiam & auxilia obtineat. Tertiò, si ob alicuius siue principis peccatum communitas incidisset in periculum, ne a Deo grauius puniretur. Sicut accidit in peccato Achan Ios. 7. & Dauid 2 Reg. 24.

5 Non statim, ut mortale peccatum admissum est, praecipuum poenitentiae obligat: Ratio peti debet ex na-

ex natura præceptorum affirmatiuorum, non nisi in temporis opportunitate & necessitate obligantium; consultum tamen est, statim pœnitere iuxta Eccl. 5. *Ne tardas conuerti ad Dominum.*

Pœnitentiam nimis longo tempore aut vsq; ad finem vite differre, est nouum peccatum impœnitentiae: Ratio peti debet tum ex parte Dei, in cuius iniuria longo tempore persistere, & pro illata ipsi iniuria non satisfacere; Præsertim ipso excitante nouam iniuriam. Coniinet, & contemptum interpretatum iuxta Prouerb. 1. *Quia vocaui, & renuisti; ego quoque in interitu vestro ridebo.* Tum vero ex parte peccatoris; siquidem is in mortali peccato diu persistendo grauissimam spiritualium bonorum iacturam, periculum recidendi, ac demum duracionem in malo incurrit.

Si moriturus non conetur veram animi contritionem, seu dolorem de peccatis ex Dei dilectione conceptum elicere (quippe tunc obligatus eo quod ex charitatis quemuis obliget, & in exitu huius vite ingressum ad alteram, per actum dilectionis se Deo omnis vitæ author, coniungere studeat) suspensa est eius pœnitentia.

Postquam semel peccata homini remissa sunt, non incumbit obligatio de iis, in memoriam occurrentibus iterum dolendi: Est tamen consultum, ut per accidens necesse est exercere actum disciplinae præteritorum peccatorum, si periculum morosa delectationis propinquum esse videtur.

NB. Peccans cum proposito postea confitendi, 9
non tenet peccatum suum: Ratio, quia peccatum
Vuu 2 tantò

tantò minus aut maius est, quanto maius aut minus voluntas ei adhæret, si in eo firmatur. Constat autem voluntatem minus adhære peccato committendo, si postea recedere parata sit, quam si parata non sit. Quod si tamen consideratione veniæ obtinendæ per sacramentum Confessionis aliquis alligatur ad liberius peccandum, videtur esse hæc circumstantia aggrauans, imò nouam speciem ingratitudinis continens. Vnde rectè agunt fideles, si de hoc ipso in sacra confessione se accusent. Non tamen est vnum ex peccatis in Spiritum sanctum, nec semper mortale, sed si frequenter fiat, ita vt homo veluti consuetudinem ac facilitatem quandam peccandi ex tali fiducia postea confitendi ingenerari sibi aduertat.

C A P. III.

De Pœnitentia, quatenus est sacramentum.

Pœnitentia est sacramentum nouæ legis à Christo institutum, Iohan. 20. *Inflauit, & dixit: accipite Spiritum sanctum, quorum remisseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.* Nam verbis illis habemus tum externam cæremoniam seu sensibile signum absolutionis, quorum remissionis peccatorum; tum etiam promissionem gratiæ, seu remissionis peccatorum, adeoque habemus proprium sacramentum, idque non ab aliis, quam sacerdotibus administrandum. Etenim posteaquam Christus Dominus in cœna vltima discipulis suis eorumque legitimis in sacerdotali ordine successoribus potestatem dedisset verum suum corpus conficiendi. Deinde post resurrectionem eisdem potestatem contulit corpus suum mysticum, quæ est fidelium con-

congregatio iudiciaria potestate, si lapsi sint, sanctifi-
candi.

Sacramentum pœnitentię lapsis post baptismum 2
in peccatum mortale, necessarium medium est ad
salutem: quemadmodum & in corporalibus gene-
ratio omnibus hominibus necessaria est, medicatio
non item, sed iis tantum, qui in morbum inciderunt.

Pœnitentię sacramentum est altera post baptis-
mum tabula naufragis præparata.

Sicuti non baptizatis ad iustificationem sufficit 3
votum baptismi; ita etiam lapsis sufficit votum sa-
cramenti pœnitentię. Nilominus obligat præce-
ptum suscipiendi baptismum, si postea suscipi pos-
sit, quia illa duo sacramenta à Christo instituta sunt,
tanquam remedia per se remissionis peccatorum.
Quod autem votum baptismi & pœnitentię neces-
sarium sit, si actû suscipi non possint. Prob. eò, quod
remissio homini ante baptismum & pœnitentiam
non conferatur, nisi cum ordine, obligatione &
quali tacito pacto suscipiendi baptismum & sacra-
mentum realiter confitendi, ad eum fermè modum, quo
contractus emptionis non perficitur, neq; rei empte
ante traditum dominum acquiritur, sine respectu
& obligatione ad solutionem precii.

Materia remota circa quam sacramentum pœni- 4
tentię versatur, est omne peccatum actuale hominis
baptizati, etiam id à quo aliquis semel absolutus est,
idque ob praxin fidelium ad vberiore sanctifican-
tis gratiæ virtute sacramenti infusionem.

NB. Si confessarius nullâ certam sed solum dubi-
tam absolutionis materiam ex pœnitente elicere
possit (posito quòd nullum certum veniale extorserit,
conari tamen debet) interdum sub conditione

Vuu 3 tacita

tacita absoluere non poterit; si peccati grauitas personæ periculum aliæve circumstantiæ postulare videantur, interdum verò absolute superfedere, si nulla necessitas appareat sacramentum sub conditione ministrandum.

NB. Si quis generalem confessionem de peccatis seu totius vitæ, seu vnius anni instituere velit, sollicitus esse non debet, vt omnia etiã mortalia recenseantur nullo prætermisso: cum enim peccata quibus absolutio legitime collata, sicuti potest venialia, materia confessionis libera sint, per se loquendo, nihil repugnat reuerentiæ sacramenti, aliqua eorum confiteri, aliis prætermisissis.

6 Materia propinqua ex qua sacramentum penitentiae constituitur, sunt actus penitentis, Contritio, Confessio, satisfactio: Ratio, quia absolutio necessarid confertur à sacerdote per modum sententiæ iudicialis: talis autem sententia essentialiter requirit causæ cognitionem & rei accusationem, quæ in secreto hoc penitentiae foro alia esse non potest, quàm ipsius Rei penitentis confessio. Igitur humili & contrita penitentis confessione sacerdotisq; absolute sacramentū hoc tanquam materia sua & forma essentialiter constituitur, atq; effectum principalem, quæ est remissio culpæ, tribuit, sed quia deleta reatu culpæ superest reatus siue obligatio penæ temporalis, ideo ad peccatū integrè ac perfecte destruendum requiritur etiam satisfactio à sacerdote iudicialiter imposita, tanquam pars integralis, & materialiter perficiens sacramenti.

Forma huius sacramenti est. Ego te absoluo à peccatis tuis: nō in scriptis, sed in verbis. Absoluo te sunt de essentia, quia reliqua tacite subintelliguntur.

Omnia

Omnia sacramenta cum salutaris Crucis signo ad- 8
 ministrantur ex praxi & consuetudine Ecclesiæ.

NB. Licet ponamus, nullum omnino vinculum
 consistere in pœnitente afferente solum peccata præ-
 sentis confessionibus deleta; non ideo tamen for-
 mam absolutionis falsam fieri, quia sensus eius est:
 Absoluo te à peccatis tuis, id est, confero tibi grati-
 am sanctificantem suapte natura vim habentem re-
 mittendi peccata, quæ & quatenus in pœnitente ri-
 tude eorum remissionem disposito inexistunt.

Absolutio sacramentalis non nisi verbis vocali-
 bus fieri potest, præsentem eo, qui absoluitur, idque
 secundum praxin Ecclesiæ haud dubiè profectum
 Christi institutione. Quod si Christus dominus
 prescripisset etiam in absentem sententiam ferri, si-
 cuti in externo foro iudiciali, alia esset ratio: sed
 tam ex praxi Ecclesiæ constat, Christi mentem
 voluntatem esse, vt absolutio non nisi præsentis
 datur.

Veruntamen hæc minimè obstant, quominus sa- 9
 cerdos pœnitentem, quem reperit morti proximū,
 ante aduentum illius signa contritionis edidisse,
 Confessarium perisse, aut peccata sua in schedu-
 la memorasse illum constet, propter extremam neces-
 sitatem sacramentaliter absolvere possit, licet in præ-
 sentia sacerdotis nullum confessionis faciendæ si-
 quum edat, vt dicam infra cap. 7.

C A P. I V.

De Contritione.

Verā contritiōē (quæ est animi dolor ac de- 1
 restatio de peccato cōmisso cū proposito nō pec-
 cātū in cetero) nō requiritur certus gradus intētionis

Vuu 4 neque

neque absolute necessaria est de vno peccato mortali magis conteri, quam de alio. Nam ubi est substantia contritionis, per quam applicatiue detestamur peccatum supra omne malum repugnans summè bono dilecto per fidem cognito, ibi est vera contritio; & sufficiens dispositio ad remissionem cuiusque peccati mortalis, sed in quocunque intensiois gradu consistere potest substantia contritionis, qualem descripsimus Ergo.

- 2 Ad veram contritionem, per quam peccator iustificatur, mora temporis non requiritur: Ratio, quia secundum Dei voluntatem ac misericordiam (quae facta apprehensione obiecti unico momento elici potest) vltima dispositio est ad gratiam sanctificantem: posita autem dispositione vltima, statim eodem momento sequitur forma. Ergo.
- 3 Vnus simplex contritionis dolor de omnibus peccatis mortalibus generali ratione apprehensis ad iustificationem extra vel intra sacramentum per loquendo sufficit. Probat. Nam si adest vera contritio, statim eodem momento sequitur gratia iustificans: vera autem contritio adest, si homo vnicum vel plura, aut omnia peccata animo apprehensa detestetur, tanquam summum malum repugnans Deo summè dilecto. Ergo: sed hoc intelligendum, si confessio ob inopiam confessarii impossibilis sit; alioquin propter obligationem confessionis nemo dubitat, omnia peccata mortalia in memoriam reuocanda esse, vt omnia secundum speciem & numerum explicari possint.
- 4 Ad valorem sacramenti poenitentiae requiritur, vt dolor internus aliquo modo antecedar confessionem peccati. Probat. quia externa peccatorum con-

confessio, vt sit pars sacramenti, debet procedere ab interna pœnitentia, eamque significare, quandoquidem materia sacramenti est confessio dolorosa, hinc sacramentalis confessio non est mera peccatorum explicatio, sed accusatio sui ipsius, tendens ad reconciliationem cum Deo, vnde pro maiori securitate consultum est præmittere confessionem generalem, vt si ante dolor ex generali motiuo conceptus non erat, saltem tum concipiatur.

NB. Necessè est ex sententia Suarez, vt dolor animi post peccatorum narrationem habitus exteriori aliquo signo declaretur, saltem humiliando se coram sacerdote & absolutionem petendo.

Quod si confessarius dubitet de confitentis interna dispositione, excitare eum debet ad dolorem de peccatis paulo ante narratis tum concipiendum, tum ore profitendum.

Ad sacramentum pœnitentiæ non sufficit dolere, quod non satis doleas. Cum enim dolor de peccatis non qualiscunque, sed ex motiuo supernaturali conceptus, adque omnia mortalia saltem implicite se extendens sit essentialis pars sacramenti, manifestò liquet, si talis non adsit, quantumuis non adesse doleas, irritum esse sacramentum. Quod si quis tamen doleat, quod magnitudini peccatorum non satis proportionatum dolorem habeat, signum est, eum satis dolere & absolutionem mereri. Deinde si quis arbitretur se non satis dolere, cum tamen ex animo cupiat, eximendus est ei scrupulus.

Sufficit ad iustificationem implicitum propositum de cætero non peccandi, quod in ipsa detestatione peccati virtualiter continetur. Probat, quia in simplici actu detestationis peccatorum ex motiuo

Vuu 5 tiuo

riuo supernaturali homo sufficienter disponitur ad iustificationem, cum interim fieri possit, vt de vita in posterum instituenda, aut peccatis euitandis nihil cogitet, praesertim si morti propinquus sit. Caeterum cum odium peccati suapte natura excitare soleat in homine voluntatem seu propositum illius declinandi, ideo dixi, in vera detestatione peccatorum virtualiter contineri propositum emendationis; adeo quidem, vt si homini verè de peccatis dolenti huius rei cogitatio occurrat, statim etiam moueatur ad propositum (quod confessarii exigere debent à confitentibus) omnia mortalia peccata in posterum cauendi..

7 Propositum in posterum abstinendi à peccato in poenitente efficax esse debet, ita vt dum talis animi dispositio, seu voluntatis propositum durat, re ipsa moueatur homo ad occasiones peccatorum amouendas, & omnem aliam operam adhibendam, quæ ad vitanda peccata necessaria esse videtur: Ratio, quia propositum finis, si absolutum firmumque sit, statim mouet voluntatem ad quærenda & amplectenda media necessaria.

8 Accidit interdum, vt quis verum propositum habeat abstinendi à peccato, & existimet, se non omnino vitaturum esse, vel certum aliquod peccatum non effugiturum, quia antea etiam voluntatis suæ inconstantiam expertus fuerat: Ratio, quia velle ac proponere voluntatis actus est, existimare autem se facturum, quod voluntas proposuit, actus intellectus, qui ex proposito illo necessario non consequitur ob humanæ voluntatis cognitam inuersionem. Vnde confessarii poenitentes non debent adigere

gere ad specialem promissionem vel iuramentum
de hoc vel illo peccato in posterum non patrandum,
nisi in crimine pernicioso Reipublicæ & prodi-
tionis.

Occasiones & pericula peccandi propinqua (que
scilicet spectatis omnibus circumstantiis difficulter
& vix aliquis euitaturus putatur) pœnitens ordina-
te amouere obligatus est, iuxta Eccles. 3. *Qui amat
periculum, peribit in illo.* Et Christi Matth. 18. *Si
manus vel pes tuus scandalizat te, abscinde illum:* Non
rem pericula remota (quæ homo facile euitare
potest.)

Quod si periculum propinquum seu occasio mor-
taliter peccandi sine graui incommodo corporis, I
famae, fortunarum tolli non possit, tunc consilium
quidem est minorem illam iacturam bono securita-
tis animæ posthabere, sed non præceptum: Ratio,
quia occasio peccandi in se peccatum non est, neque
necessitatem infert, aut animi libertatem aufert,
quare cum eo consistere potest peccatorum dete-
ctatio.

Qui sapius eandem speciem peccati ad confes-
sionem affert, iterum absoluendus est, si nouum e-
mendationis propositum ostendat (quia vt S. Hie-
ron. Non solum septies, sed etiã septuagies septies
delinquenti, si conuertatur ad pœnitentiam peccata
condonantur) quod aliquibus signis cōfessarius co-
gnoscere poterit, si post proximam confessionem rari-
us, quam ante solebat, lapsus fuit: Secundò, si mediis
confessario præscriptis vsus. Tertiò, si occasiones
remouet. Sed licet talia non præstitit, tamen est ab-
soluendus, quia licet antea propositum inefficax ha-
berit, nunc tamen verū & efficax concipere potest,
idque

idque affirmanti credi plerunq; debet, cum ipse sit sui accusator, defensor & testis.

Quod si pœnitens dolore & indignatione propter relapsus suos concepta iterum iterum sæpius confitendo pœnitentiæ & confusionis suæ remedia quærir, talis cœnseri debet bene dispositus,

11 Concubinarius ordinariæ absolui non debet, nisi spondeat, concubinam quamprimum à se amandaturum. Quanquam fieri possit, vt aliquis semel aut iterum admonitus restitutionem non fecerit, aut concubinam non dimiserit, nunc tamen euidentiora signa maturæ voluntatis præ se ferat, vt eius promissio acceptari, & absolutio dari possit.

Quod si quis in graui infirmitate vel quouis periculo constitutus, alium hominem facile habere non possit, qui ei necessaria ministret, præter concubinam, ad quam tunc pœnitens carnis affectum non gerat, ideoq; putet, se eius occasione non lapsurum, cum primum autem conualuerit, statim se amandaturum promittat, tali casu permitti poterit, si scandalum absit videlicet in concubinato occulto.

12 Nullum etiam veniale peccatū in hac vita à Deo homini remittitur absque pœnitentia saltem virtuali. Ratio, quia veniale est aliqualis deordinatio & macula mentis conuersæ ad bonum creatum, aliquo modo contra auctoritatem ac legem Dei, cuius proinde amicitiam licet non tollat, tamen aliquatenus impedit. Talis autem deordinatio & auerſio mentis, tametsi actualiter cesset v. c. in homine dormiente, vel ad alia animum applicante, manet tamen habitualiter & secundum voluntatem interpretatiuā, donec per contrarium actum alicuius pœnitentiæ supernaturalē retractetur.

Vera

Vera contritione omnia mortalia delentur, sed ^{1 3}
non omnia venialia, quia fieri potest, vt cum vera
contritione & hominis iustificatione venialia aliqua
peccata consistant, siue secundum actualem affectū,
siue secundum habituales tantum & nondum re-
tractatam voluntatem.

Sola attritio in homine iusto non videtur esse suf- ^{1 4}
ficiens ad remissionem peccatorum venialium extra
sacramentum, quia peccatum etiam veniale est ali-
quomodo contra Deum, quippe auersio aliqua &
recessus à Deo, Ergo extra sacramentorum privile-
gium remitti non debet, nisi per pœnitentiam seu
detestationem peccati conceptam propter Deum,
seu per quam conuertatur homo ad Deum, quæ est
contritio.

Peccatum veniale nunquam remittitur nisi simul ^{1 5}
infundatur gratia sanctificans, sed gratia sanctificans
homini extra sacramentum nō infunditur, sine actu
formali aut virtuali charitatis Ergo cū attritio ex cha-
ritate non procedat, sed solum cōtritio sequitur per
attritionē in homine iusto nō remitti venialia Maior
probat: quia esto Deus per absolutam potenti-
am remittere possit peccatum sola condonatione
extrinseca, quod scholastici disputant, certum tamē
est, conuenientius esse, vt id faciat per infusionem a-
licuius doni intrinsecè inhærentis, quæ est gratia
sanctificans. Minor probata fuit lib. 2. Tract. 3. c. 1.
n. 1. Quod iustus extra sacramentum sine actu cha-
ritatis gratiæ augmentum consequi non possit.

NB. Peccatorum venialium remissionem à Deo
consequimur per orationem dominicam, vel alias
preces continentes in se petitionem veniæ peccato-
rum, imò per quoduis opus bonum v. c. Eleemosy-
nam,

nam, ieiunia, si ea intentione fiat, ut per id peccatorum remissionem mereamur; Hæc tamen intelligi debent, ut fiant propter amorem Dei seu ex charitate Dei, sine qua opera quæcunque homini nihil profunt ad salutem.

- 16 Peccatum veniale **Q**ui simul habet originale aut mortale nunquam sine eo remittitur: Ratio, Quia peccatum veniale est quædam diuersio à Deo, Ergo non potest deleri, nisi per actum hominis ad Deum conuersi ipsique grati.
- 17 Sacramentalia signa, pura, aqua benedicta, agnecerei, non habent vim per se, & immediatè remittendi peccata, sed tantum remotè, quatenus propter preces Ecclesiæ impetrant nobis à Deo auxilia gratiæ præuenientis, & alia beneficia. Probat ex eo, quod peccata etiam venialia non remittantur homini sine interiore pœnitentiæ & gratiæ infusione. Quamobrem Ecclesia non habet potestatem extra collationem sacramenti certò & infallibiliter remittendi peccata, secundum reatum culpa. Alia verò ratio est de remissione pœnæ per indulgentias. Cum enim illa sit extrinseca quædam condonatio, non requirit internam hominis renouationem.
- 18 Etiam ad remissionem venialium peccatorum extra & intra sacramentum requiritur propositum salutem virtuale ea in posterum vitandi: Nam ad remissionem etiam venialium requiritur pœnitentia, Ea autem necessario includit tale propositum.
- 19 Multum discrimen est inter propositum requisitum ad remissionem peccati mortalis, & propositum requisitum ad remissionem venialis. Nam primo propositum vitandi mortalia, sicut & ipsa con-
- trinito
plicit
sine a
minis
mal
gratia
Co
homi
dum
vel et
candi
ficians
tamen
doqui
filtere
morta
requir
tantu
collec
sed et
adren
tum v
tus si
exani
Dei g
Impo
suum
Pe
nitus
bono
siopi
unt.
Proba

trito vel attritio debet se ad omnia explicitè vel im-
 plicitè extendere, propterea, quod vnum mortale
 sine alio remitti non possit, neque vnquam ho-
 minis iustificatio fieri, manente actuali aut habi-
 tuali affectu ad peccatum mortale; quippe cui
 gratia iustificans per se ac formaliter repugnat.

Contra verò nihil obstat, quin vnum veniale 20
 homini remittatur, altero remanente, vel secun-
 dum habitualem & non retractatam voluntatem,
 vel etiam secundum actualem affectum, seu pec-
 candi propositum: Ratio, quia licet gratia sancti-
 ficans ad remissionem peccati venialis concurrat,
 tamen non expellit omne peccatum veniale; quan-
 doquidem peccatum veniale in actu & habitu con-
 sistere potest cum gratia sanctificante: Non item
 mortale. Secundò, ad remissionem mortalium
 requiritur propositum abstinendi ab omnibus non
 tantum in sensu diuiso, sed etiam composito seu
 collectiuo; ita vt animus sit non tantum singula,
 sed etiam omnia simul cum Dei gratia vitare; **SEd**
 ad remissionem venialium non requiritur propo-
 situm vitandi omnia simul & collectiuè, ita vt ani-
 mus sit, nunquam venialiter peccandi, ne quidem
 ex animi subreptione; hoc enim sine specialissima
 Dei gratia homini in hac vita impossibile est;
 impossibile autem non est voluntas vel propo-
 situm.

Per pœnitentiam peccata non sopiuntur, sed pe- 21
 nitus extinguuntur, Actor. 3. Tit. 2. Psal. 50. At vero
 bonorum operum merita, quæ in statu peccati velu-
 tulopita & impedita erant, per pœnitentiam reuiuif-
 cant. Non item peccata reuiuifcunt per relapsum.
 Probatum prius, quia priuatio gloriæ aternæ tanquã
 merce-

mercedis debitæ fundatur in peccato postea cõmitto tanquam fundamento & radice; si igitur peccatum per pœnitentiam & iustificationem sublatum sit, recuperatur meritum, seu ius gloriæ cœlestis, quo peccator se indignum interim reddebat. Posterius probatur, quia quod semel absolutè deletum est, id amplius non reuiuiscit, sed peccatum per pœnitentiam penitus deletur, & auferitur. Ergo. Vnde illud Apostoli Rom. 5. Non sicut delictum, ita & donum seu gratia remissionis, quia Deus multo prior est ad miserendum, quàm ad puniendum.

C A P. V.

De Confessione.

¹ **C**onfessio omnium peccatorum mortaliũ particularim facienda sacerdoti, quatenus adhibita morali diligentia fieri potest diuino iure necessaria est iis, qui post baptismum lapsi fuerunt. Nam vniuersa semper Ecclesia intellexit Apostolos, eorumque in sacerdotio successores à Christo in Cœlos ascensuro Iohannis 20. Veluti præsides ac iudices constitutos fuisse, data ipsis potestate criminum post baptismum commissa, tum remittendi, tum retinendi, seu alligandi, ita vt sine illorum absolutione, criminum venia obtineri non possit. Hoc autem interioris fori iudicium lapsis necessarium, incognitâ causâ siue criminibus à Reo particularim nõ explicatis, exerceri nequaquam potest, cum aliaratione sacerdotes cognoscere nequeant, quænam peccata remittenda, & quæ retinenda.

² Patres Antiqui, maximè Pacianus, S. Athanasius, Ambrosius. Chrysostr. Cyril. Hiero. Victor. August. testantur, Apostolos, eorumque in sacerdotio successo-

Magis potestatem à Christo accepisse, vt tanquam
constituti iudices fideiū peccata autoritate Christi
mittant.

Testantur item Patres, maximè Origenes, S. Cy-
rianus, S. Pacianus, Chrysof. Ambros. Beda, Leo,
ad remissionem peccatorum à sacerdote obrinen-
tum necessarium esse, vt pœnitens peccata omnia
mortalia, etiam occulta confiteatur.

Præceptum confessionis non statim obligat, cum
quis in mortale lapsus est : Ratio, quia est præce-
ptum affirmatiuum, & Deus dat inducias peccato-
rum, ait Henriquez, neq; refert, etsi periculum sit pec-
cata obliuiscendi : Nam alioquin peccatoribus, qui
obliuosi sunt, difficilis obligatio incumbet, vel sæ-
pius in anno confitendi, vel peccata sua scripto
designandi, quorum neutrum ex iure diuino imò
neque Ecclesiastico ostendi potest.

In mortis articulo, vel probabili periculo, & gra-
uante peste, lapsus incumbit præceptum diuinum
confessionis sacramentalis, quia alioquin si homo ex-
ponet certo periculo mortale peccatum nunquam
confitendi, cum tamen sacramentalis confessio à
Christo instituta & præcepta sit.

Obligaciones confitendi per accidens duæ sunt :
Prima, si communicare quis velit. Secunda, si quis
credat, se certam mortalis peccati speciem, in quod
lapis lapsus fuit, euitare aliter non posse, quia vide-
ret ad amouendas propinquas peccandi occasio-
nes prudentis viri consilio opus est, quod extra con-
fessionem petere nolit, atq; non possit. Præterea præ-
ceptum Ecclesiasticum (non diuinum) confessioni
omniæ ætatis fideles etiam pueros obligat, si
in mortale lapsi.

7 Vtrum pueri confitentes sacramentalis absolutionis capaces sint, confessarius non ex sola ætate iudicare debet, sed multò magis ex ingenii & educationis qualitate. Quia multi post eam ætatem; alii vero antè rationis discretione consequuntur, cuius rei exemplum habemus apud S. Gregor. de puero quinquenni in blasphemis moriente ac damnato.

NB. Quod si puer ex motiuo merè humano v. c. quia à patre vapulabit, doleat de peccatis, & non ex supernaturali motiuo, putà, quia Deo contrarium est, pœnam æternam vel purgatorium meretur, signo crucis dimittendus est.

Quod si autem positis omnibus circumstantiis dubium sit de pueri capacitate, sub conditione absolueudus est animo retenta: In mortis verò articulo in dubio simpliciter puer absolui debet, nam tali casu necessitatis in dubio inclinandum est in fauorem animæ.

8 Annuæ confessionis instituendæ compræstatio fieri debet à paschate ad pascha; ita, vt qui post paschatem confessionem in mortale lapsus, eius confessionem ad sequens pascha differre possit, & non amplius. Probatum ex praxi Ecclesiæ, siquidè meo solo tempore pastores à fidelibus suis confessionem peccatorum intra annum commissorum exigere solent.

9 Qui in paschate confessus non fuit, postea cum primū potest, confiteri debet, vel quod si præuideat, se impeditum tunc iri, debet ante confiteri, propterea quod præceptum annuæ confessionis omni tempore anni impleri possit, quod vero, qui in paschate non confessus, teneatur, quamprimum potest, confiteri. Probatum, quia tempus paschale, veluti implendi præcepti terminus, positus non est ad obligationem

tionem finiendam, sicuti accidit in præcepto ieiunij, audiendi missam, quibus certi dies assignati sunt, sed ad obligationem statuendam, quemadmodum videre est in obligationibus tributi vel pecuniarum debiti.

Qui post pascha v. c. in pentecoste sacramentaliter confessus est, si sequente paschate à sacra communione accipienda impeditur, non tenetur confiteri cum annuæ confessionis præcepto satisfecerit.

NB. Si quis toto anno non confessus esset, & paschalem communionem differret breui tempore v. c. ad pentecosten ex necessaria causa, probabile est, eum graviter non peccaturum, etsi sacramentum confessionis differret, si putaret postea eam commodius peracturum. Imò lecto affixi non sunt compellendi ad confessionem, si in tra anni decursum legitime confessi fuerant.

Qui de peccatis hęcetè siue absq; requisita dispositione confitetur non satisfacit præcepto Ecclesiæ. Nam Ecclesia præcipere potest, & re ipsa præcipit, ut sacramentum pœnitentiæ quotannis ab iis suscipiatur, qui mortalis peccati conscii sunt. Sacramentum autem non consistit sine absolutione sacerdotis. Ergo sine ea non satisfacit præcepto Ecclesiæ.

Nullum præceptum est, ne Ecclesiasticum quidē, quod fideles omnes obligat ad confessionem venialium. Nam Lateranense Concilium nimis gravē obligationem fidelibus imposuisset. Mens & intentio enim Concilii fuit, eam obligationem fidelibus imponere, quæ ex diuino iure descendit, atque nullum præceptum Christi extat confitendi venialia.

NB. Quod si quis habeat sola venialia non obligatur

gatur ante communionē paschalem ad cōfessionem.
 Consultum tamen est, vt se sistant examini sacerdotis proprii, vel alterius delegati.

- 13 Ecclesia potest, & re ipsa solet v.c. Regularibus Benedictinis praecepere, vt sacramentaliter confiteantur, etiamsi habeant sola venialia, quia Religiosi possunt se ex voto obligare ad eiusmodi confessionem. Ergo etiam Praelati ordinum possunt praecepere.
- 14 Episcopi praecepere possunt Ecclesiae ministris, vt quolibet saltem mense sacramentalem peccatorum confessionem instituant.
- 15 Si confitens venialia peccata tantum habeat, debet vnum aut plura in specie explicare, patet ex praxi confessariorum, non solentium extra extremam necessitatem sacramentalem absolutionem conferre, nisi quis certum aliquod peccatum, siue mortale, siue veniale confessus fuerit. Cum enim Sacramentum poenitentiae conferatur per modum iudicialis absolutionis, apparet conueniens omnino esse, atque sacramenti huius institutionem postulare, vt afferatur & subiiciatur materia certa, quia absolutionis iudicium magis determinatè ferri possit.
- 16 Consultum tamen non est, omnia venialia secundum speciem, & numerum sollicitè colligere ad confessionem, cum potius de vero dolore & emendationis proposito sollicitos esse oporteat.

C A P. VI.

Vtrum sacramentalis confessio debeat secreto fieri.

PRaeceptum confessionis fidelibus lapsis impostum intelligi debet de confessione secreta seu aurticu-

seculari: Ratio, quia iugum Christianæ religionis oportet esse suaue: Atqui nimis difficile foret, si criminata præsertim secreta publicâ confessione aperienda essent. In communi tamen naufragio v. c. ob maiorem sui humiliationem publicè confiteri nihil pugnat cum natura & institutione huius sacramenti.

Sacramentum confessionis absolutè & secundū substantiam spectatam consistere potest in quouis signo propriæ accusationis de peccato, in ordine ad sacerdotis absolutionem accipiendam.

Si tamen pœnitens loqui potest, confessio peccatorum vocis sermone fieri debet, quia hic modus similiter se accusandi voce conuenientissimus est ad veniam obtinendum. Excipitur tamen casus necessitatis v. c. in puella, præ verecundia in scripto explicare potest suam confessionem. Deinde si ægro agere vere confiteri potest, etiam in scripto potest. Tertio, etiam sacerdos subito obsurdescens confessionem scriptam legere potest.

Qui perpetuo mutus est, & scribere nescit, peccata sua nutibus, quatenus potest, confiteri debet, qui autem sperat, locutionis vsum, breuiter se recuperaturum, interim excusatus videtur à scripto etiam Ecclesiastico præcepto, quo ad communem confessionem. Nam scripto confiteri est insolitus modus, nec vacat periculo publicationis. Quare Ecclesiastica lex in tali casu cessare videtur.

Peregrinus extra mortis articulum non obligatur ad confitendum per interpretem, si aliter intelligi non possit. Nam hæc aliquo modo publica confessio est, quam Ecclesia præcipere non solet. In mortis articulo ea peccata per interpretem con-

fiteri tenetur, quem absque maiori infamia potest
restari Cano.

C A P. VII.

*De Publica, non sacramentali confessione
peccatorum.*

1 **E**Xomologesis seu confessio publica variè differt
à secreta sacramentali, quippe illa non existente
sacramentali, & iam abolita, hac autem semper in
Ecclesia permanente & contra Nouatianos heretico
semper defensa.

NB. Nestarius Constantinopoli publicam exomologesin vna cum pœnitentiario (qui ad id constitutus erat, vt discerneret, quænam peccata essent publicè confitenda, quæ non,) sustulit, occasione scandali per mulierem orti, quæ in publica exomologesi amplius, quam debebat, progressa, occultum cum Ecclesiæ Diacono concubitum confessa erat.

- 2 Sacramentum pœnitentiæ omnibus lapsis, quocunq; maxime mortis tempore verè pœnitentibus in Ecclesia Catholica conceditur.
- 3 Sacra Communio tempore S. Cornelii & Cypriani grauissime lapsis, etiam mortis tempore in criminis pœnam negabatur. Nunc autem canonica regula obtinet, vt cui morienti absolutio à peccatis conceditur neq; viaticum denegari debeat.
- 4 Nomine pœnitentiæ Patres maximè Cælestinus S. August. Concil. Carthaginense, Araf. Leo, &c. sacramentum pœnitentiæ frequenter intellexerunt.
- 5 Publici pœnitentes non tantū in mortis articulo; sed etiam feria V. ante pascha ad sacramenta olim admittebantur: Ita tamen vt postea ad pœnitentiam redire.

redire debuerint, donec definito tempore seu elap-
so per Episcopi indulgentiam remisso per publicam
sacramentalem manus impositionem reconci-
liarentur & communi fidelium restituerentur.

Pœnitentia publica Clericis non imponebatur, 6
imò per publicam pœnitentiam aliquis ad Clerica-
lem statum ineptus reddebatur, idq; propter digni-
tatem ordinis, depositus tamen poterat subiici pu-
blicæ pœnitentiæ.

C A P. VIII.

De integritate Confessionis.

Confessionis sacramentalis integritas ex iure di-
citur, quatenus directe ad necessitatem siue
essentiam sacramenti non spectat, quasi sacramen-
tum pœnitentiæ nunquam consistere possit, nisi in-
terea mortalium confessio fiat, sed potius spectat
ad necessitatem præcepti diuini, cuius tamen volun-
taria transgressio inde recte redundat in defectum
sacramenti, ut nimirum valide non suscipiatur.
Probarur prius: Nam sacerdotes à Christo iudices
constituti sunt in foro pœnitentiæ: Hoc autem Iudi-
cium recte exercere non possunt neq; æquitatem in
penis decernendis seruare, nisi peccata in specie
atque sigillatim ipsis declarentur. Posterius proba-
tur. Nam ad sacramentum pœnitentiæ per se requi-
ritur saltem attritio: Hæc autem consistere non po-
test cum peccato actuali videlicet sacrilegio morta-
li, quod confitens committitur, vnum vel plura pec-
cata absque iusta causa seu per malitiam seu per cras-
sam negligentiam retinendo.

Qui ob moralem impossibilitatem mortale pec-
catum in sacra confessione non explicauit, debet ces-

Xxx 4 sane

fante impedimēto explicare, propterea quod absolutio ab iis directè & secundum speciem data non fit, sicuti natura siue institutio huius sacramenti postulat, cum enim humilis peccatorum specifica confessio sit proxima materia, quæ sacramentali absolutioni subiicitur, imò quatenus ei subiicitur & clauum virtute eleuatur, instrumentaliter ad peccatorum remissionem concurrat. Ideo consentaneum est, eam cum peccatorum remissione seu absolutione proportionem habere, vt sicuti non vnum peccatum sine altero, sed omnia mortalia simul remittuntur, ita non vnum sine altero, sed omnia mortalia peccata simul per confessionem vni eidemque sacerdoti absoluturo manifestentur, quatenus mortaliter possibile est.

- 3 In confessione peccatorum requiritur integritas formalis, (quæ est, cum quis omnia mortalia, quatenus hic & nunc potest ac debet secundum speciem & numerum confiteretur) & non semper materialis (quæ est cum quis absolute loquendo omnia mortalia secundum speciem & numerum confiteretur, saltem quæ post vltimam confessionem admisit.
- 4 Subitò obmutescens aut in phrenesin lapsus absolui debet, si sacramentalem absolutionem signo aliquo doloris periit, ea tamen manente obligatione, vt cessante impedimento, peccata mortalia specificè subiiciantur clauibus. Ratio assertionis est, quia confessio etiam generalis peccatum ex animi dolore profecta, potest esse sufficiens materia sacra mortalis absolutionis: siquidem vt supra dixi, Specifica & particularis peccatorum explicatio, absolute non est de necessitate sacramenti, sed per se ac directè solum de necessitate præcepti diui.

diuini, quod pœnitentem non obligat, nisi quatenus seruari potest.

NB. Non est satis, aliquem ante mortis articulum vel in ipso periculo signum aliquod pietatis vel pœnitentiæ edidisse, nisi talis manifestatio interni doloris directæ fuerit ad sacramentum pœnitentiæ, siue absolutionem à sacerdote petendam. Ratio est, quia sacramentalis absolutio ministrari non potest, nisi adsit materia sacramenti; quæ est confessio, siue accusatio sui coram sacerdote, tanquam Iudice: Nee esse inquam est, vt pœnitens se ipsum de peccatis accuset, ea intentione, vt per sententiam sacerdotis in foro interno absoluitur.

Signa autem pœnitentiæ, quæ præsentis mortis articulo ab infirmis eduntur, censeri debent ad sacramentalem absolutionem directæ, vt in tali statu optimum suæ animæ remedium desiderare soleant. Extra hunc casum necessitatis autem propter honorem sacramenti, vt eius integritas seruetur, absolutio sine manifestatione specialis salutem alicuius peccati non est conferenda.

Diligens conscientiæ examinatio ante sacramentum confessionem requiritur. Quanta autem examinandi diligentia requiratur moraliter consideratis circumstantiis æstimandum est: nam minore examine indiget, qui frequenter confitetur, quàm qui rarius.

Inculcata obliuio peccatorum mortalium facilius accidit circa ea peccata, quæ per ignorantiam crassam commissa fuerunt. Nam licet tunc res ipsa, siue opus habens speciem mali, commouerit hominem ad æstimandum periculum peccandi mortaliter, quia tamen eo dictamine spreto & examinatione

tione omiffa, temere opus perfecit perinde ac fi peccatum mortale non effer, non ita relinquatur in memoria fpecies admiſſi mali, fi autem à concionato- re, aut monitore, intelligatur tale opus eſſe mortale, tunc primum conſcientiâ vrgeri incipiunt.

7 Qui non in ſpecie ſed ſolum in genere recordatur, ſe mortaliter peccaſſe, hoc ipſum in confeſſione explicari debet, cum hæc fit ſufficiens, imò neceſſaria materia ſacramenti.

8 Extra mortis periculum nunquam abſolui debet, qui de nullo peccato in ſpecie ſe accuſat, quia ſi ſemel fateamur abſolutionem extra extremam neceſſitatem conferri poſſe, nullum peccatum in ſpecie explicantibus, ea facultate aburentur ſacerdotes contra ſacramentalis confeſſionis legitimam inſtitutione, & uſum. Quod ſi quis tam rudis, vt exa- minante confeſſarius, nullum ne quidẽ veniale in ſpecie extorquere poſſit (cum tamen nemo tam hebes, qui examinatus recordari nequeat, ſe in oratione diſtra- ctum, verbum ocioſum locutum) debet dimitti ſine abſolutione; ſi enim talis rudis ſupernaturale dolo- rem habet, iuſtificari poterit ab occultis peccatis ſuis per ſuſceptionem ſacramenti Euchariftiæ.

9 Si pœnitens inchoatam confeſſionem coram ſacerdote perficere non poſſit, interdum abſolui debet v.c. ſi propter ignotum idioma non omnia poſ- ſit explicare, aut ſi in phreſin incidat.

10 Tempore peſtis & naufragii, licitum eſt multorum confeſſionem ſimul audire & abſoluere.

11 Non tenetur aliquis peccatum cõfiteri, cum gra- ui periculo animæ, famæ, corporis, &c. Ratio, quia tunc poſitiua lex de confeſſionis integritate merito cedit iuri naturali charitatis, ne quod ex chari- tate

ne remedium institutum est contra charitatem militat.

Peccatum ordinarium explicandum est in confessione non obstante, quod complex à proprio confessario cognoscendus sit (nisi quis facile petita licentia alieno confiteri possit.) Nam damnū illud fame corā solo confessario læsæ posthabendū est maiori bono seruandæ integritatis, & capiendi spiritualis auxilii à confessario; si tamen fama grauissimè læsa denuo sit apud confessarium, potest & debet retineri peccatum complicitis; ne alioquin confessio ad salutem hominum instituta in graue alicuius dānum vel tristitiam cedat; si is forte aliquo indicio cognoscat, famam siue existimationem suam apud confessarium, prælatum, grauiter læsam esse.

Si pœnitens absque necessitate complicem peccati nominare velit, à confessario prohibendus est.

Qui duos confessarios habet, quorum vni mortalia, alteri venialia confiterur, non peccat contra sacræ confessionis integritatem & quandoque recte fit, quo pœnitens maiori libertate apud alterum uti possit: si graue peccatum, in quod per consuetudinem lapsus est, ordinario suo confessario apud quem hætenus bonam opinionem seruauit, confiteri erubescat. Quare imprudenter agunt confessarii, si repræhendant pœnitentes suos: quod semel aut iterum confessionale eorum declinārint, cum potius id dissimulare oporteat.

Plerunque tamen talis mutatio non vacat aliqua deordinatione, & est signū animi magis æstimationem suam, quàm spiritualem perfectionem curantis. Per accidens verò fieri potest, vt talis etiam mortale

mortaliter peccet, si ea ratione exponat se periculo facile labendi in mortalia, & ea nunquam efficaciter emendandi: quod eiusmodi hominibus accidere solet, qui industria Confessarios imperitos adeunt, vel quibus ignoti sunt, nullum constanter retinentes, sed ab vno ad alterum transeuntes.

- 15 Mentiri ex proposito circa materiam mortalem & confessioni necessariam, est peccatum mortale, vel enim negas, te mortale commississe, quod tamen commisisti, & hinc fateri deberes, & tunc confessio non est integra, sed sacrilega: vel affirmas, te mortaliter peccasse, quod non fecisti, & tunc grauius decipis confessarium, non sine graui irreuerentia sacramenti. Quod si quis mentiatur venialiter, peccat solum venialiter, cum enim ^{non} tenetur venialiter confiteri, grauius decipit confessarium mentiendo neque peruerit naturam sacramenti, quandoquidem absolutio nihilominus valida erit, suumque effectum consequetur, dummodo interim vera confessionis materia subiiciatur. Quod idcirco adiicio, quia certum est, illum peccare mortaliter, qui falso alicuius peccati venialis se accusans nullamque aliam confessionis materiam afferens absolutionem à sacerdote postulat, nisi animi perturbatio vel scrupulus eum excuset.

C A P. IX.

De Confessione inualida ob defectum penitentis vel Confessarij.

- 1 **C**onfessio inualida est, primò, ob defectum confitentis, si requisito dolore caret, quo pertinet, si aliquis inter confitendum mortaliter peccet, puta quia temere, vel per crassam ignorantiam omittit pecca-

peccatum mortale, aut de quo rationabiliter dubi-
 rat, num sit mortale, (nisi in hoc casu bona fide arbi-
 tretur se confitendi obligatione immunem esse) vel
 denique, si exiguum valde conscientiae discussio-
 nem instituens coniciat in probabile periculum o-
 mittendi mortale. Vnde cum talis confessio sacra-
 mentalis non sit, tota est reperenda.

Sacramentum poenitentiae non potest esse vali- 2
 dum atque informe, siquidem hoc peculiare est in
 sacramento poenitentiae, quod debita suscipientis
 dispositio videlicet dolor de peccatis (qui debet se
 extendere saltem virtualiter ad omnia mortalia pec-
 cata propter reconciliationem cum Deo) sit pars il-
 lius essentialis.

Contritio seu attritio ex supernaturali motivo, 3
 quae cum sacramento sufficiens dispositio est ad iu-
 stificationem, debet se extendere ad omnia mortalia,
 saltem virtualiter, nisi enim hoc dicamus, conse-
 quens esset, nihil repugnari, quominus vera contri-
 tio aut attritio consistat in actuali affectu ad pecca-
 tum mortale: id autem probabiliter dici non potest,
 uti fateatur Suarez.

Qui ob ignorantiam non mortaliter culpabilem, 4
 peccatum confiteri omisit, non tenetur postea inte-
 gram confessionem repetere; secus si ignorantia
 mortalis fuit; exemplum habes in puero, qui pec-
 catum aliquod v.c. mollitiem arbitratus est, esse le-
 ue vel nullum peccatum, sed postea grandior factus,
 intellexit esse mortale; item in rustico rudi & impe-
 tito; qui ex ignorantia non crassa peccata solum ge-
 nericè confiteretur, quia à parochio suo nunquam de
 ea re instructus est, talis si supernaturalem de pecca-
 tis poenitentiam cum emendandi proposito habeat,
 vide-

videtur valide absolui, quamuis cum obligatione, ut si postea in Catechismo, concione, &c. melius instruat, & præceptum diuinum de integritate confessionis cognoscat, teneatur omnia mortalia secundum speciem & numerum explicare. Porro NB. Confessio fit invalida ob defectum confessarii, ideoque repetenda, si sacerdos iurisdictione omnino caruit, vel impeditam habuit per suspensionem ab officio excommunicationis denunciata, aut contractam ob Clerici Notorii percussorem. Deinde si verba absolutionis substantialiter vitiet. Tertio, si absolventi intentione nec actualem nec virtuale habeat.

Si confessarius ob surditatem, distractionem vel somnum aliquod peccatum mortale non intellexit, videtur nihilominus valida esse absolutio, dummodo poenitens bona fide egerit, & culpa in solo confessario resedit: Ratio, quia effectus cum essentia sacramenti consistere potest absque integra & specifica peccatoris explanatione, si ea sine culpa poenitentis, suumque dolorem sacerdoti explicantis, intermittatur, si tamen poenitens id postea resciat, debet iterum peccatum illud clauibus subiicere, quia semper manet obligatio omnia mortalia confitendi secundum speciem & numerum, ut ab omnibus directe & in specie sicuti institutioni huius sacramenti consentaneum est, conferatur.

Addo tamen si contingat absolutionem sacerdotis ob aliquem eius occultum defectum invalidam esse, raro id obuenturum poenitenti inculpate defectum ignorantem: quando enim is in proxima confessione absoluetur à peccatis, absolutio illa extendit se ad alia omnia, à quibus se antè absolutum bona fide existimabat.

Si confessio, quæ ob defectum pœnitentis aut 6
 confessarii inualida fuit denuò instituat apud eun-
 dem sacerdotem: non est necessarium, peccata secū-
 dum speciem & numerum repetere, modò confessa-
 rius statū pœnitentis adhuc recordetur saltem cōfu-
 se vt conuenientem illi pœnitentiam imponere pos-
 sit. Prob. ex praxi, si enim sacerdos audita confessio-
 ne animaduertat, pœnitentē non satis dispositum &
 contritū esse, interdum differt absolutionē in alterum
 diem: si autem cōtingat eum interea species pecca-
 torum obliuisci, non ideo exigere solet, vt confessio
 repetatur, sed tantum, vt de peccatis verus dolor cū
 emendationis proposito cōceptus sit. Ratio est, quā
 sepius dedi, quia specifica & particularis peccatorū
 manifestatio, aut cognitio per se & simpliciter nō est
 de essentia ac necessitate sacramenti, sed tantū de ne-
 cessitate præcepti diuini, cui pœnitens ante satisfac-
 cit, enumerando omnia peccata, ideoq; solum defe-
 ctum v.c. contritionis iam supplere tenetur. Addo
 deniq;, tametsi confessarius nec statum peccatoris
 generatim recordetur, sed id tantum, quod sibi con-
 fessus fuerit, eumq; rectè dispositum iam absoluat,
 peccatum illum quidem, cum non rectè suo mu-
 nere in pœnitentia imponenda fungi possit, nihil-
 ominus validam & fructuosam fore.

C A P. X.

*De ministro sacramenti pœnitentia atq; in
 eo requisita iurisdictione.*

Solus sacerdos à peccatis absolvere potest, sumi-
 tur ex Ioh 20. vbi Christus in discipulos suos in-
 flauit, & dixit eis: *Accipite Spiritum sanctum, quo-
 rum remisistis peccata, remittentur eis: & quorum re-
 tenueritis, retenta sunt.* Quo facto Dominus clarè

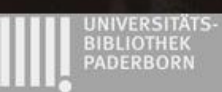
significauit, sicut etiam Ecclesia semper intellexit, potestatem hanc remittendi peccata non omnibus concessam esse, sed iis tantum, qui specialem ordinationem & Spiritus sancti gratiam ad id deputarentur, quales sunt soli sacerdotes, in quorum proinde ordinatione eadem illa verba dicuntur. Requiritur autem in sacerdote necessario iurisdictio. Colligitur ex facto Christi Iohannis 20. Vbi prius discipulis suis iurisditionem contulit, *sicut misit Pater, & ego mitto vos.* Deinde potestatem remittendi & retinendi peccata tribuit: Ratio, quia absolutio à peccatis est actus iudicialis, ideoque iurisditionem requirit. Quare exactè hinc distinguendum est inter potestatem ordinis & potestatem iurisditionis. Nam potestas ordinis in omnibus sacerdotibus æqualis est extendens se ad omnium fidelium peccata remittenda iuxta institutionem Christi, *Quorum remisistis peccata,* sed est tamen remota & indeterminata, quæ per se in actum exire non potest. Perficitur autem & determinatur per potestatem iurisditionis à Christo vel Ecclesia collatæ, siue erga omnes, siue erga certos fideles, ad eum fermè modum, sicuti qui iuris Doctor creatus is potestatem accipit iudicandi de rebus in iure controuersis, vel ex cathedra publicè docendi, sed tantum remotam & incompletam, quæ in actum exire non potest, donec accepta iurisditione, alicubi iudex, vel accepta cathedra alicubi professor constituatur.

- 2 In tribus casibus omnis sacerdos à peccatis absoluerè potest. Primò, si confessio sit tantum de venialibus. Secundò, si confessio sit de mortalibus, à quibus pœnitens antè absolutus fuerat. Tertiò, in
mortis

in foro articulo ab omnibus peccatis. Discrimen
 1. rem est, quod primam & secundam facultatem
 Ecclesia aufert sacerdoti excommunicato, denun-
 2. tatio vel Notorio percussori clericorum. Tertiam
 3. vero non aufert: quia non expedit propter huius sa-
 4. cramenti necessitatem, quamvis absolute loquendo
 5. inferri possit, quæ omnia arguunt eiusmodi iurisdic-
 6. tionem sacerdotibus non diuino iure, sed ex Eccle-
 7. siæ concessione competere. Etenim iurisdic-
 8. tio vel immediate à Christo datur uti Apostolis & spe-
 9. cialiter S. Petro, & in successoribus suis duraturam,
 10. ut nunquam Ecclesia visibili in terris pastore, &
 11. summo capite destitueretur, atque ut ab ipso con-
 12. veniente ordine potestas spiritualis iurisdictionis in
 13. reliquos Dei sacerdotes ac ministros descenderet,
 14. adeo ut omnes post Apostolos iurisdictionem à
 15. summo Pontifice mediatè vel immediate acci-
 16. piant.

Iurisdic-
 17. tio in foro pœnitentiæ alia est ordinaria 3
 18. quæ alicui competit ratione officii quo fungitur,
 19. qualem habet summus Pontifex & eius pœniten-
 20. tarius in omnes Christi fideles. Episcopus & e-
 21. us Vicarius in omnes suæ diocesis, Prælati exem-
 22. 3. tum subditos suos, parochus vel eius perpetuus vi-
 23. 4. carius in omnes suos parochianos. Nec Reges nec
 24. 5. Duces à iurisdictione ordinariorum, ubi sedem fi-
 25. 6. tam habent, eximuntur, quamvis pontificio diplo-
 26. 7. mato & consuetudine licentiam obtinuerint, quem-
 27. 8. ad approbatum eligendi. Alia iurisdic-
 29. 9. tio est de-
 30. 10. legata, quæ alicui competit ex concessione ordina-
 31. 11. riæ de qua infra.

Episcopi, Parochi, aliique sacerdotes, propterea 4
 32. 12. quod ipsi variis in locis sacrificantes eiusmodi facul-
 33. 13. tate

tate opus habere videantur, cuius exposito & ap-
probato confiteri solet.

- 5 Jurisdictioni Ordinariorum aliquis subiicitur nō
tantum constituenda in diœcesi, vel parochia domi-
cilium, sed etiam quasi domicilium, siue habitatio-
nem ad tempus non admodum breue negotii alicuius
causa sicut explicavi lib. 1. Tract. 4. c. 12. n. 1. Vnde
scholaris v. c. cuius parentes Constantiæ morantur,
ipse verò studiorum causa Monachii versatur, vtriq;
paro. ho tam Monachensi quam Constantiensi con-
fiteri possit: atramē non potest ab vtriusq; diœceseos
Episcopo ordines accipere, sed solū à Cōstantiensi, vel
in cuius Ecclesia beneficiū obtinet, vt suo loco dicā.

NB. Sacerdos cōstitutus ab Episcopo loci cohorti
militum, etiamsi alii in aliis partibus in locum
mortuorum militum adsciscantur, tamen omnes
ipsius sacerdotis Jurisdictioni subiecti sunt, quam-
diu moraliter rem æstimando censetur vna cohors
sub tali duce constituta.

- 6 Ad domicilium vel quasi domicilium constituendum
tum animus requiritur, tum factum. Animus
consistit in proposito voluntatis permanendi per-
petuū vel ad tempus anni non modicum. Factum
consistit in actuali habitatione.

NB. Qui habet domicilium in ciuitate vel castro,
si ad villam ruralem se transferat recreationis causa,
vel vt ruralia exerceat ibiq; non electā sepulturā de-
cedat, non in Ecclesiā villæ, sed suæ parochiæ sepe-
liendus est.

Qui in duabus parochiis domicilium habet in
quibus diuersis anni temporibus habitare solet, talis
censetur habere duas parochias, vt proinde ipsi li-
berum sit in alterutra malit sacramentum suscipere,
dum-

modo in utroque loco magnam animi partem
habitare solet. Nam alioquin si recreationis tan-
tum causa ad breue tempus in alterum locum sece-
deret, vnum parochum habere censetur, in cuius pa-
rochia principalis habitat.

Vagabundus (qui nullibi domicilium habens ver-
7 sur in loco sine animo habitandi vel manendi) con-
fiteri potest cuius parochi & exposito e. us loci, in
quo pro tempore versatur: Nam vagabundi vbique
conferuntur forum, etiam in externo.

Vagabundorum matrimoniis parochus assistere 8
non debet, nisi re bene examinata vel ad ordinari-
um delata.

Peregrinus (qui alibi domicilium habet & moratur 9
in loco animo non manendi) dum à parochia abest,
aliter exposito sacerdoti confiteri potest, etiam tempo-
re paschali idq; ex tacita voluntate ordinariū per-
sonaliter confirmata. Testimonium hi paro-
chus adferre debent paschalis communionis.

Peregrinus iudicatur & absoluitur in pœnitentiâ 10
in loco, etiam quoad reseruatâ peccata, secundū con-
suetudines loci eius in quo se iudicio submittit.

Qui ordinariam iurisdictionem habet, alteri sa- 11
cerdoti potestatem à peccatis absoluendi delegare
potest, in quo delegandi iure superior non depen-
det ab inferiore. Vnde sicut parochianos in scio, &
inuito parochi absolvere potest Episcopus, & dia-
conos quoslibet in scio & inuito Episcopo absol-
vere potest Papa, ita non minus eandem potesta-
tem aliis delegare possunt.

Delegatus subdelegare non potest, quia delegatus 12
non potest agere vltra id quod ipsi concessū est; con-
feruntur autē illi facultas tantum vtendi siue exercēdi

iurisdictionem, non item alteri committendi, quia hæ duæ facultates diuersæ sunt, vt vna alteram secum non trahat, qua simili ratione vsuarius ius quidem habet vtendi, sed non alteri concedendi, id enim ad proprietarium pertinet. Excipe primò, nisi ipsi specialiter id concedatur, vt nimirum etiam possit subdelegare. Et verò id specialiter ipse iure concessum est delegato Principis, puta Papæ imperatoris, vt causam demandatam sibi possit alteri subdelegare, si partes consentiant. Limita tamen, nisi personæ industria specialiter delecta esse videatur, vti fieri solet in causis grauioribus puta, matrimoniis, quippe quæ solis Episcopis eorumve officialibus ex Curia committi solent. Præterea si commissum fuerit crucem prædicare, excommunicare, vel absoluere aliquos, vel dispensare cum irregularibus, non potest alteri demandare, quia in his non plena iurisdictione, sed sola eius executio à Papa commissa censi debet, nisi sit legatus ex curia destinatus. Excipe secundò, Nisi alicui demandata sit vniuersitas causarum, ita vt quasi ordinario munere fungatur, in iudicandis omnibus causis certi generis, aut in certo loco. Duobus autem modis demandatur alicui iurisdictione ad vniuersalitatem causarum; vt eam quasi ex officio exercere, & interdum alteri subdelegare possit. Primò, si alicui delegetur iurisdictione, vt sit illud priuilegium perpetuum ratione dignitatis & officii sui, tunc enim talis potestas censeatur iurisdictionis quasi ordinaria. Exemplum habes in synodo Trid. Episcopis committente potestatem dispensandi in irregularitatibus, ex delicto occulto prouenientibus. Atque hinc resoluit Henriquez, si Episcopus parochoyelpro-

uincia-

provincialis Quardiano committat facultatem absol-
vendi subditos à casibus referuatis, posse illos eius-
modi potestatis executionem alteri delegare, non
generatim, sicut ipsis commissa est, sed particu-
larim in certo casu vel ad certam personam absol-
vendam v.c. si Parochianus à parcho petat, vt ple-
nam quam ipse habet absoluendi potestatem suo
cooperatori, vel monasterij confessario concedat.
Quam tamen doctrinam intelligendam puto, si tale
absoluendi privilegium concessum sit ratione offi-
cij in perpetuum; secus si sit privilegium personale
pro hominis industriam datum,

Qui habet vicariam administrationem loco ab- 13
sentis v.c. Parochi, saltem causam aliquam particu-
larem subdelegare potest, non integrum officium:
quod breviter his verbis tradi potest. *Vicarius seu vi-
carius cooperatorem assistere potest, non autem alte-
rum Vicarium.* Excepto, si consuetudo id permittat
vicariis, vt non minus, quam parochi ordinarii, si
eos ad breue tempus abesse contingat, vicarium suo
loco substituere possint, quia instituens vicarium,
faciens talem consuetudinem implicite consentit in
talem substitutionem.

Is cui officium sed nudum ministerium seu sim- 14
plex iurisdictio in ordine ad certos actus committi-
tur, & non integrum officium iurisditionis, vt co-
operatori alteri subdelegare non possit sine speciali
licentia committentis, quo cum tamen non pugnat,
quia parochus, aliusque ordinarius specialiter com-
mittere possit cooperatori, aut delegato suo, vel al-
terum substituere queat nomine & autoritate de-
legantis.

Ad iurisditionem alteri demandandam requiri- 15

Yyy 3 tur

rum actualis consensus delegantis externo signo manifestatus. Prior pars probatur, quia delegare iurisdictionem est actus voluntatis eius hominis, qui potestatem habet. Ergo sine actuali voluntate ipsius non confertur alteri iurisdictione: sine iurisdictione autem irrita est absolutio, in foro poenitentiae. Altera pars probatur, quia delegatio iurisdictionis (sicut & aliae concessionis) fieri debet modo humano & sensibili, ut ab altero cognosci & acceptari possit, & ideo non sufficit mera voluntas interna, sed eam verbo scriptura aut facto sufficienter manifestatam esse oportet.

16 **N**e rati habitio sperata in futurum, neque in praesentiarum rationabiliter praesumptus consensus, si re ipsa non adfuit, ad iurisdictionem conferendam sufficit. Nam sacramentum poenitentiae inualide confertur ab eo, qui iurisdictionem actualem non habet: Sacerdos autem absolvens spe futurae rati habitationis caret iurisdictione: quia ut supra dixi, iurisdictione delegata non acquiritur sine consensu delegantis, quem tempore absolutionis delegans non habet, cum rem ignoret. Ergo absolutio inualida est: neque verò rati habitio subsequens efficere potest, ut absolutio ante data conualescat, quia valor sacramentorum pendere non potest à futuro euentu contingente. Vnde illud Nauariae, *Sacramentum quod ab initio nullum est, nullà rati habitatione etiam Pape validum fieri potest.* Quod ad praesumptionem consensus praesentis attinet, licet illa rationabilis sit, tamen nihil confert ad valorem sacramenti, si re ipsa consensus signo quocumque declaratus est consequenter iurisdictionis commissio deficit. Et haec doctrina etiam locum habet in sacramento matrimonii ad cuius substantiam post Concil. Trid. requiritur praesentia

sentia pastoris ordinarii, cum enim licentia acquisita ad valorem actus necessariò antecedere debent. I. si quis mihi §. iustum ff. de acquir. hæred. consequens est, quod sola spes ratihabitationis postea futura, vel falsa existimatio, seu præsumptio consensus, præsentis non sufficiat ad præstandum matrimonii valorem. Aliud vero dicendum est de sacramentis, quibus, quippe ad quorum administrationem non requiritur consensus pastoris ordinarii, ita ut sit de substantia actus, sed solum ut debitus ordo in Ecclesia seruetur ad quod sufficit plerunque rationalis præsumptio præsentis consensus, aut ratihabitationis securæ.

Qui habet facultatem generaliter delegatam v. c. 17. parochus ab Episcopo absoluendi à casibus reservatis potest eam alteri sacerdoti committere, quia non decet Episcopum vel parochum prioris esse conditionis, quam subditos, cum igitur iure, quo hodie utimur, perinde parochi sicut Episcopi alique prælati exempti idoneum sibi confessarium deligendi habeant, consequens est, eos omnes absolvi posse ab eiusmodi casu, tanquam qui eo loco superiori reservatus non sit. Quod contrarium sentientes asserunt iurisdictionem delegatam non extendi ultra personas in delegatione expressas, id intelligitur de certo genere personarum. Nam si delegetur potestas respectu omnium subditorum, seu totius communitalis, ex quadam æquitate censeretur debet, comprehensus esse etiam partes communitalis, quam interpretationem merito facimus in re favorabili; eiusmodi est hoc principis beneficium casuum reservationem auferens.

- 8 Confessarii Ordinum mendicantium, omnes Christi fideles à quibuscunque sententiis, censuris aut pœnis Ecclesiasticis absoluerè possunt, exceptis iis, quæ in Bulla Cœnæ Domini continentur, vbi nota, hoc priuilegio nullam concedi facultatem super irregularitatibus, quia illæ non per absolutionem, sed per dispensationem tolluntur, cum non tam pœnæ sint, quam canonica impedimenta. Sodomitæ occulti Clerici absolui possunt ab Episcopo, & à mendicantibus.
- 19 Confessarii Ordinum mendicantium accipiunt iurisdictionem in foro pœnitentiæ à summo Pontifice accedente prælatorum suorum consensu, & expositione, & non per Episcopi approbationem. Nam Episcopi non possunt tam amplam iurisdictionem conferre.
- 20 Religiosi extra ordinem suum ordinariè confiteri non possunt, & in ipso ordine non alteri, quam superior iis designauit: Ratio, quia per priuilegium generale non censetur derogari consuetudine vel statuto particulari nisi id exprimat. At religiosi tamen iter facientes, si socium sacerdotem Religiosum non habeant secum, ex præsumpta licentia superioris possunt alteri etiam seculari confiteri.
- 21 Probabile est, quod Confessarii ordinum mendicantium à censuris in foro conscientiæ fideles absoluerè possint, tametsi eorum confessiones non audiant, vinculum enim censure in foro conscientiæ tolli potest iniuncta pœnitentiâ saluari sine absolutione Sacramentali: Ratio horum est, quia priuilegium siue gratia à Principe data interpretandum est secundum naturam rei, quæ conceditur: Atqui absolutio ab excommunicatione aliaue censura non depen-

dependet à peccatis: Potest enim aliquis absolui à censura in foro conscientia, vt interim non absolua- tur à peccatis, quomodo certum esse ait Auila, Pa- rochos ab excommunicatione non reseruata absol- uere posse. Et go idem præstare poterunt delegati, nisi ipsis potestas limiteretur, qualis tamen limitatio in dicto priuilegio nulla apparet, quia verba eius ita intelligi debent accommodatè, vt singula singulis re- spondeant secundum naturam rei subiectæ, ideoq; absolutio à peccatis requirat antecedentem pecca- torum confessionem, non item absolutio à censu- ris: siquidem ab his absoluerè ordinariè non sole- mus audita prius confessione.

Facultas audiendi confessiones, aut absoluendi 22
à casibus reseruatis mortuo concedente non extin- guitur, quia facultas audiendi confessiones, & ab- soluendi à reseruatis, est gratia, fauor & beneficium eius, cui facultas talis conceditur, gratiam autem seu beneficium Principis decet esse mansurum, Reg. 16. in 6. Et praxis etiam huic sententiæ fauet. Nam mortuo Episcopo confessarii ab ipso expositi per- gunt sua facultate vti, donec à capitulo vel successo- re reuocetur, quin & sacellanos seu cooperatores à Parochis ad audiendas confessiones assumptos, iis mortuis, videmus suo officio fungi, donec à succes- soribus amoueantur.

Potestas delegata ad iustitiam, siue iurisdictio- 23
nem contentiosam mortuo delegante expirat, si res integra sit, videlicet si delegatus iurisditione non- dum vti ceperit: Ratio, quia iurisdictio ad iustiti- am alicui delegata, habet rationem mandati & non gratia. Mandatum autem expiât morte mandan- tis, deinde delegatus ad iustitiam, vices delegantis

Yyy 5 gerit,

gerit, eiusque personam repræsentat; Cum ergo mortuo delegante extinguatur iurisdictio ipsius, consequenter etiam extinguatur in delegato, quia extincto iure auctoris, extinguatur ius acceptoris. At vero delegatus ad confessiones audiendas, iudicium in foro pœnitentiæ exercet, non in personæ delegantis, sed in persona Christi, & autoritate per ordinis potestatem. Deinde iurisdictio ad audiendas confessiones non habet rationem mandati, sed gratiæ, cuius ius efficaciter acquiritur ipsi delegato, in eoque perpetuo manet, donec reuocetur.

Corollarium I. si Episcopus alicui v. c. Decano Ecclesiæ collegiatæ iurisditionem in prima, ut vocant, instantia, gratiosè concessit, ut sit accessoria eius officio, illique quasi iure ordinario competens non extinguatur morte concedentis, cum sit fauor; quamuis à successore reuocari possit, si per modum gratiæ & non per modum contractus aut transactionis commissum fuerat.

Corollarium II. Facultas alicui ab Episcopo aliove Prælato concessa eligendi confessarium non expirat morte concedentis (qualem facultatem hinc aulici acceperunt à Reuerendissimo Iohanne Suicardo,) cum sit gratia & priuilegium, non mera delegatio seu mandatum.

Commissio particularis in fauorem alicuius, si necessaria sit, non extinguatur morte committentis, etiam re integra exempla habes. Si Papa vel Episcopus alicuius supplicatione motus mandet inferiori ordinario ut supplicantem ob excommunicatione absoluat à casibus reseruat, vel dispēset cum illo in impedimento matrimonii in petitione debiti, in voto vel iuramento, atque ante ceptam executionem moriatur

garis, qui mandauit, nihilominus executioni locus est. At verò si sit delegatio vel commissio voluntaria, quæ se habet instar facultatis, hæc expirat morte cōcedentis, si executio nondum cepta sit: Ratio discriminis est, quia in commissione necessaria ius acquisitum est ei, qui absoluedus, aut quo cum dispensandum est, ideoq; est gratia facta per absolutam cōcessionem committentis, solumq; exigitur executio commissarii, quam is necessario facere compellitur. At verò in commissione voluntaria nulli ius quæsitum est, neq; enim commissario cum non in fauorē eius delegatio sit facta, neq; alteri quo cum v. c. dispensandum est, quia delegati liberæ voluntati relinquuntur velit ne dispensare nec ne; ideoque est gratia faciendæ & non facta, quare illa perit per mortem delegantis (nisi sit delegatio facta auctoritate sedis seu dignitatis, quæ nunquam moritur) hæc vero non perit re integra.

C A P. XI.

De approbatione Confessariorum.

¶ Vre nouo Trid. sess. 23. c. 15. de reform. approbatio sacerdotum requiritur ad audiendas confessiones secularium, etiam sacerdotum, non item Regularium personarum; Nam illi confiteri possunt cuiq; sacerdoti, quem Prælatus ipsis secundum ordinis statuta constituerit, tamen si ab Episcopo approbatus non sit. Ratio, quia ante Cnncil. Trid. Regulares poterant confiteri, etiam non approbatus ab Episcopo, à quo iure antiquo recedendum non est, nisi quatenus inuenitur expressum. Cū igitur in dicta cōstitutione nulla fiat mētio de confessionib. regulariū sed

sed

sed tantum secularium, satis colligitur, mentem Concilii fuisse circa Regulares, nihil in haere nouari, sed eos curæ ac vigilantia suorum prælatorum permittere.

NB. Qui beneficium obtinuerunt, cui cura animarum annexa, eo ipso ad confessiones audiendas approbati censentur, ut proinde alia approbatione opus non habeant.

- 2 Etiam Doctores & Licentiati in Theologia, aut iure Canonico, ab Episcopis approbationem ad audiendas confessiones petere debent, & examini se sistere interdum non ob defectum scientiæ, sed ob defectum experienciæ & praxis, à qua tamen est, ut non examinentur ob præsumptam suspicionem.
- 3 Episcopus peccat, si sacerdoti idoneo sine iusta causa approbationem neget: Ratio, quia approbatio hæc non est gratia, seu priuilegium, quod ex libera voluntate concedentis dependet, sed est authentica declaratio seu testificatio, personam habilem & dignam esse, cui iurisdictio ad confessiones excipiendas conferri possit: Huiusmodi autem testimonium sacerdotibus ad id ordinatis, si scientia & prudentia instructi sint iure debetur.
- 4 Non pauci DD. existimant, si Regulares ab Episcopis repellantur, quando manifeste idonei sunt, nihilominus ad secularium confessiones audiendas exponi posse. Quamuis contrariam sentiant Suarez Coninck, eò quod Clemētina illi, in qua id habetur à Tridentina constitutione derogatum sit.
- 5 Sed respondent Nauarr. Rodriq: Eiusmodi clausula derogatoria generali non tolli priuilegium speciale clausum in corpore iuris, cuius rationem esse dixi lib 1. Tract. 4. c. 23. q. 4. n. 26, quia correctio iurium

mentem
ere noua-
elatorum
cura ani-
audiendas
obatione
ogia, aut
em ad au-
xamini se
e, sed ob
en est, vt
onem,
sine iusta
approba-
od ex li-
ed est au-
am habi-
fessiones
autem re-
i scientia
s ab Epi-
nei sunt,
audiendas
nt Suarez
haberur
odi clau-
ium spe-
nem esse
ectio iu-
rium

ritim vitanda sunt, quare in generali derogatione non censetur comprehensum priuilegium speciale clausum in corpore iuris, si ob specialem rationem exceptum videri possit, qualis hic omnino apparet.

6
Approbatio sacerdoti semel collata ob iustā cau-
sam ab Episcopo reuocari potest, maximè reexami-
natis & deprehensis indignis, vt tum securitati con-
scientiæ ipsius, tum verò ouium commissarum salu-
ti prospectum sit.

7
Approbatio sacerdotis, & delegatio iurisd. et o-
mnis ad confessiones audiendas inter se differunt.
Quia vt ait Lamas, 1. Approbatus Ordinarii iudi-
cio, siue sufficiens declaratus, non eo ipso iurisdic-
tionem recipit: Approbatio enim est actus intelle-
ctus, vt pote iudicium siue sententia, traditio autem
iurisdictionis debet esse actus voluntatis superioris.
Vnde etiam vna siue alia, quandoque confertur, ali-
quando simul v.c. si Episcopus aliquem exponat seu
mittat ad confessiones excipiendas, eo ipso appro-
bare illum censetur.

8
Approbatur ab vno Ordinario, si ad aliam diæce-
sim veniat, noua approbatione indiget. Patet ex Cō-
cil. Trid. Ratio, quia ad cuiusque Episcopi officium
spectare videtur, vt in sua diæcesi idonei confessarii
exponantur, qua in re non semper fidem habere po-
test aliorum Episcoporum iudicio, sed interdum
merito timere, ne vel alii Episcopi minus idoneos
approbent, vel tamen si approbati in alia diæcesi ido-
nei fuerint ad confessiones audiendas, non tamen
in sua sint, vbi aliæ constitutiones, & peccatorū re-
seruationes, aliud hominum ingenium, alia institu-
ta & commercia vigent. Si tamen Episcopi sint con-
tenti approbatione aliorum Episcoporum maior
tunc

tunc approbatio non requiritur, aliàs si non contentus nullæ sed irritæ erunt absolutiones.

- 9 Spectato iure communi eius Episcopi approbatio requiritur in cuius diæcesi confessiones audiendæ sunt.

C A P. XII.

De Casuum reservatione.

- 1 **P**apa solus nunc iurisdictionem necessariam ad peccatorum absolutionem diuino iure in sui electione atque ordinatione accipit, reliqui verò Episcopi & Prælati exempti iure Ecclesiastico à Papa, qui proinde ipsis iurisdictionem licitam conferre potest, vel respectu personarum, quosdam ab eorum iurisdictione eximendo vel respectu peccatorum quorundam absolutionem sibi reseruando. Et simili ratione, cum parochorum iurisdictione ab Episcopis vel à Prælati, habentibus Episcopalem iurisdictionem, immediatè proueniat, poterunt hi illis in foro conscientie limitatam potestatem dare, quosdam casus grauiores suo iudicio reseruantes. Et enim si in foro externo, non tantum Ecclesiastico, sed etiam civili, vfitatissimum est, vt causæ grauiores superiorum iudicum examini reseruentur, cur non idem fiat in hoc pœnitentiæ foro, vt nimirum crimina grauiora securius corrigantur, & salubriora his remedia adhibeantur, tum verò ob difficultatem veniæ impetrandæ, fideles ab eiusmodi sceleribus absterreantur.
- 2 Papa nullum peccatum reseruare solet, nisi propter annexam censuram excommunicationis. Vnde si Papa aliquem ab excomm. absoluit, potest postea confessarius absoluerè à peccato, cui annexa erat excommunicatio. Sola

Sola mortalia, eaq; non nisi externa & opere consummata peccata referuari solent. Venialia enim cum ad eorum confessionem nemo obligetur, non solent referuari, frustra enim referuarentur. Interna possunt quidem referuari, eo quod iurisdictio non minus ad absoluendum à peccatis internis quam externis conueniente ordine à superioribus ad confessarios inferiores descendit, ideoq; vtraq; potestas libertate seu cum restrictione conferri potest: sed externa solum referuari solent, quia interiorum peccatorum referuatio non ita necessaria est ad Ecclesie gubernationem, quippe quæ externa potissimum spectare debet. Dixi consummata, quia crimen non intelligitur, nisi sit consummatum: nam v. c. attentatio homicidii non est homicidium.

Homicidium voluntarium etiam occultum communi Ecclesiarum consuetudine Episcopis referuatur, quæ verò alia peccata (v. c. crimen incendiarii, falsarii literarum, sacrilegium, violatio loci sacri, sortilegium, crimen scandalosum, ob quod etiam publica poenitentia imponebatur, &c.) in qualibet diocesi referuata sint, ex consuetudine & diocesali constitutione petendum est.

Gravis & insolita casuum multorum referuatio in diocesi, etsi illicita sit, quippe Episcopis concessa potestate, vt vtantur in ædificationem, & non in destructionem, sicut videre est in Trident. sessione 14. cap. 7. tamen valida est, & à parochis obseruanda, non tollatur.

Regularibus prælatis certus modus præscriptus referuandi peccata v. c. in Constit. Clementis III. mandatum est, vt præter casus sequentes, qui referuari possunt, quamuis non debeant, alii non refer-

refer-

reseruentur sine Generalis Capituli in toto ordine
 discussione. 1. Veneficia 2. Apostasia à Religione.
 3. Nocturna furtiua egressio è monasterio. 4. Pro-
 prietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum
 mortale. 5. Iuramentum falsum. 6. Procuratio seu
 auxilium ad abortum faciendum post fœtum ani-
 matum. 7. Falsificatio sigilli monasterii. 8. Furtum
 de rebus monasterii. 9. Lapsus carnis voluntarius,
 opere consummatus. 10. Occisio seu grauis vulne-
 ratio. 11. Malitiosum impedimen- u aut apertio liti-
 rarum à superioribus ad inferiores, & è contra.

7 Si prælatus existimet expedire, vt facultatem ab-
 soluendi à casu reseruato, alteri sacerdoti det, in
 concedendo facilis esse debet. Ratio, ne sacramen-
 tum Confessionis, quod in remedium animarum
 institutum est, nimis graue accidat, atq; occasio ca-
 piatur recidendi peccatum, cum sacramenti irreue-
 rentia, & propria salutis iactura.

8 Si prælatus expedire iudicet, vt ipsemet casum re-
 seruatum cognoscat, & pœnitens extra sacram con-
 fessionem explicare nolit; Ordinarie integra omni-
 um peccatorum confessio ei faciendæ est, interdum
 tamen ob moralem impossibilitatem, vel ob graui-
 um negotiorum impedimentum, sufficit solum ca-
 sum reseruatum audire, & ab eo directè absoluer-
 cum onere, vt reliqua peccata inferiori sacerdoti ex-
 plicentur, quam consuetudinem pœnitentiatorum
 Romæ esse testatur Canus.

NB. Omnia peccata vni sacerdoti explicanda
 sunt, ordinariè & per se, non item in casu extraor-
 dinario & accidentali, sicut cernere est in eo, qui v-
 num, aut plura peccata confiteri oblitus est, vel ob
 periculum reuelationis explicare non potuit.

Si

Si confessarius peccatum aliquod confitentis intelligat esse reseruatum superiori, ordinariè non debet eum absoluerè, sed ad superiorem mittere, vel absoluerè potestatem ab eo petere, patet ex Trident. & ratio est; quia ad integritatem sacramentalis Confessionis pertinet, vt de omnibus mortalibus fiat, coram legitimo iudice, qualis ille tantum est, qui potestatem habet, de integra causa cognoscendi, vt absolutio ab eo ritè pronuncietur.

Propter aliquam necessitatem (v.c. si laicus communicare, aut sacerdos celebrare debeat, & superiorem distanti adire non possit) licitum est inferiori Sacerdoti absoluerè à peccatis, quorum vnum aut plura reseruata esse scit, imposito onere pœnitenti, vt reseruata sola superiori indicentur, vel absoluerè potestas ab eodem petatur: pertinet enim ad dignitatem S. Eucharistiæ: idem dicendum de sententia excommunicationis. Cum enim excommunicatio, v.c. iure tantum positio, arceat ab usu S. Eucharistiæ ac pœnitentiæ, cessat eius obligatio in casu magnæ necessitatis: quare si excommunicatus ob vitandam infamiam S. Eucharistiam percipere potest, multò magis in tali casu à peccatis absolui, non obstante excommunicatione.

Talis, qui communicandi necessitate constrictus, inferiori accedere tunc non potest, vt à peccato si reseruato absoluerè, non est obligatus, vt inferiori Sacerdoti confiteatur, si scandalum cesserit, & communicaturus & celebraturus existimet se committitur. Ratio, quia nemo per se loquendo obligatus est, vt idem peccatum bis confiteatur. Talis tamen idem peccatum reseruatim bis confiteri debet, videlicet non tantum inferiori, sed etiam

Zzz

postea

postea superiori. Ergò talis obligatio imponi non debet. Cur autem dixerim per se loquendo: ratio est, quia per accidens, si pœnitens alia peccata non reseruata habeat, vnà cum iis etiam reseruata confiteri debet, vt confessarius pœnitentis statum rectè cognoscat.

12 Qui in Excommunicatione constitutus per ignorantiam bona fide, vel quia existimauit, se legitime ab inferiori absolui posse, absolutionem petit, vnde absoluitur à peccatis, quia aliqualis necessitas vrget: Siquidem pœnitens ægro animo, discedet ab illaque absolutione, cum ex sua parte benè dispositus sit ab excommunicatione; tamen annexa non absoluitur. In mortis articulo seu periculo siue ex infirmitate, siue ex iudicis decreto (etiam probabiliter, v. c. periculo perpetuæ amentia, belli futuri conflictu, partu periculoso) etiam excommunicatus hæreticus ab omnibus peccatis absolui potest. Cur autem Ecclesia omnibus sacerdotibus in mortis articulo hanc potestatem tribuit; Ratio est, quia peccator in tali casu, tum iure diuino, tum ex naturali charitate erga se ipsum ad confitendum obligatur. Quæ ratio obligationis æquè locum non habet, & si aliquis propria sponte v. c. in bello periculum mortis adeat.

13 Si sacerdos iurisdictione præditus adsit, vel vocari possit, sacerdos simplex seu iurisdictione carens, ius absoluendi non habet in mortis articulo. Ratio, quia sacerdotem simplicem potestas absoluendi à quibuscunque peccatis in mortis articulo conceditur iure extraordinario ob rationem necessitatis, ne hac occasione (si absolutio denegetur) aliquis pereat. Ergo cessante necessitate, cessat hæc extraordinaria-

ordinaria potestas, per regulam Abbat. *Cum aliquid conceditur propter necessitatem, durat concessio, quatenus preget necessitas.*

Similiter parochus in mortis articulo absolueri non potest à reseruatō Episcopo, si adsit Episcopus aut priuilegiatus, aut facillè accersiri possit, nisi alia sit diœcesis necessitas.

Qui propter mortis periculum à peccatis reseruatō absolutus est, cessante periculo superiori se sistere non debet. Ratio, quia in mortis articulo omnes sacerdotes non indirectè, & per concomitantium; sed per se ac directè ab omnibus omnino peccatis absoluendi potestatem habent. Excipitur tamen: Nisi peccato annexa sit censura excommunicationis superiori reseruata, tunc enim absolutus cessante mortis periculo, sistere se debet superiori, ad quem de iure ordinario absolutio pertinet, non iterum absoluatur, sed ut mandatum eius accipiat.

C A P. XIII.

De officio & obligatione Confessarij.

Scientia opus est Confessario, ut rectè suo munere fungatur, unde si scientia requisita non instructus, exercet munus Confessarij, grauiter peccat. Ratio, quia si Medicus imperitus peccat, committens se Corporum Curationi, & Iudex imperitus decisioni causarum, quantò magis spiritualis iudex ac medicus animarum. Igitur discernere possit Confessarius inter peccatum & peccatum, inter mortale & veniale saltem in genere: nam in particulari exercitissimus quisque hæsitabit. Item cognoscere debent quæ spectant ad sacramenti peccata.

nit. essentiam, confessionis integritatem, sigillatim quibus criminibus annexa sit excomm. quæ peccata superioribus prælatis reservata, quæ restitutionem exigentia, si Clericorum Confessiones audiendæ sint, quibus casibus incuriatur suspensio vel irregularitas.

Nota tamen ea, quæ enumeravi, non est necesse confessarium sigillatim & exactè cognoscere, sed satis est, in difficilioribus dubitare posse, sibi non minus fidere, & doctiores consulere. Habenda est etiam ratio loci: vbi confessiones audiendæ, v. c. pagi & vrbes, vbi multa commercia. Qui verò de sufficientia sua dubitat, debet acquiescere arbitrio viri docti, in d. subditus iudicio superioris.

Curatis Confessariis siue animarum pastoribus magna obligatio incumbit, vt scientia & bonæ vitæ exemplo commissam sibi plebem spiritualiter pascant, & perire non sinant.

2. Sacerdos curatus debet subditorum confessiones excipere, quotiescunque ii iustam confitendi causam habent, & opportuno tempore ac loco peccant, contra Medinam, Sylu. Armillam, ex stimantes parochum duntaxat obligari ad audiendos subditos, quando illi ex præcepto confiteri tenentur, sed prob. assertio, quia parochus ratione pastoralis officii debet subditis suis prouidere, & nequaquam subtrahere ea, quæ ad spirituale ipsorum commodum & profectum spectant, sed ex frequenti confessione ac communione magnum spirituale commodum, salutisque suæ remedium consequuntur subditi. Igitur tenetur parochus ministrare.

3. Si sacerdos curatus præsumere possit subditum iustam causam habere confitendi alteri sacerdoti, debet

debet illi petenti licentiam dare. Est communis. Sin autem curatus licentiam, quamvis malè neget, non videtur valida confessio alteri facta. 2. quia in Ecclesia receptum est, vnicū esse casum periculi mortis, in quo alteri sacerdoti confiteri liceat, si proprius non adsit, vel haberi possit. Secundò, cum proprium, ut fideles omnes proprio sacerdoti confiteantur ob commune Ecclesiæ commodum ac convenientem gubernationem institutum sit, non debet ob priuatum commodum, priuata DD. interpretatione limitari ac restringi, præsertim, quod multi hac ratione confitendi, impedimentum falsò præcedentes, pastoris siue iurisdictioni se subtrahere possent.

Tempore pestis grassantis Confessarius cautio-⁴ nem aliquam adhibere debet, ut ipse non inficiatur & occumbat, sed plurius prodesse possit, vnde infirmi obligati, si commodè fieri possit, ut è cubiculo vel domo egrediantur ad fenestram, parochio foras stante; proderit etiam, si tempore pestis fideles pro concione admoneantur, ut qui sani sunt, ad sacram confessionem maturè veniant in Ecclesia audiendi.

NB. Tempore pestis grassantis, item ante conflictum cum hoste, satis est interdum (ob periculum in mora) vnum vel alterum peccatum singulorum pœnitentium audire, etiam coram aliis explicitum intellexisse, ut absolutio conferri possit: quia sicut pœnitens secundum omnes Dd. excusatur, quo minus integram peccatorum confessionem facere teneatur, si ex ea mortis periculum sibi imminet, ita etiam excusari videtur confessarius, quo

Zzz 3 minus

minus integram confessionem audire teneatur, ex qua sibi mortem probabiliter timet.

NB. Peste affectus, & cum aliis in Xenodochio lecto affixus, potest peccata sua aliis audientibus confiteri, etiam scandalosa cum infamia, si occultè non possit propter periculum inficiendi confessarium, & confessarius abhorreat. Probat ex eo, quia in mortis articulo constitutus, si aliter non possit, ex lege charitatis erga seipsum obligatur, secundum probabilem Dd. sententiam, ad confitendum coram aliis saltem ea peccata, quæ neque cum scandalo, neque cum graui sua infamia, vel simili detrimento iuncta sunt. Atqui in hoc casu poenitens, mortaliter rem æstimando, aliter confiteri non potest, quando si aliter, videlicet in secreto confiteatur mortem, allaturus sit, confessario audienti. Confirmo, quia ordo charitatis exigit, vt poenitens minus detrimentum famæ suæ, posthabeat maiori detrimento seu iacturæ vitæ, quam confessarius passurus est, præsertim si alii post mortem Confessarii, spiritali pastore destituantur. Communiter tamen sacerdos tum fiducia in Deum, tum præsertantibus pharmacis munitus, accedat ad singulos, vt eorum confessiones, saltem recensitis aliquibus peccatis, vt supra dictum est, excipiat.

NB. In casu necessitatis, si plures communi naufragio, peste, vel ex conflictu allati, mox animam exhalari existimentur, potest, imò etiam debet omnes simul absolueret formula plurali: *Ego vos absoluo à peccatis vestris*, dummodo, qui ita absoluuntur, confessionem præmiserint peccatorum, saltem generalem, si in tali casu speciatim peccata explicare non possint. Idque ex communi doctrina.

Con-

Confessarius pœnitentem ignorantia crassa & mortaliter culpabili (alicuius rei scitu necessariz,) laborantem monere debet. Ratio, quia pœnitens Confessario monitus, vel retractabit suum peccatum, ut absolutionem mereatur, vel, etsi non retractet, causam tamen intelliget, cur Confessarius absolutionem neget, eoque malo percussus, & conscientiz stimulis actus, postea fortasse se corrigit. Quod si pœnitens labore ignorantia inuincibili, aut saltem mortaliter non culpabili, aut saltem mortaliter non culpabili, & ex admonitione fructus non speretur, dissimulare debet. Nam: Ratio medium à fine desumitur. Finis autem correptionis est, præsertim, quam Confessarius adhibet, est bonum concepti. Ergo, eo cessante, omitti debet: Nam frustra niti, & nil aliud, quam laborando odium querere, extremæ dementiæ est, inquit ille. v. c. Si matrimonium, ob latens impedimentum, inuaidum sit: Si maritus, ob castitatis votum ante nuptias editum, vel ob incestum post nuptias cum coniugis consanguinea commissum, facultate petendi debiti priuatus sit: Si pœnitens, per ignorantiam aliena bona possideat. Quod si tamen Confessarius intelligat pœnitentem in eiusmodi casibus laborare quidem ignorantia inuincibili, sed detecta veritate maius commodum quam incommodum proventurum esse, debet errantem instituere præcipiente charitatis lege, vel etiam iustitia, si ex pastoralis obligatione confessiones accipiat: cum enim eiusmodi error per se malum quoddam sit, & plerumque alia incommoda secum trahat, idè eo liberari pœnitens debet, si facile possit. Quamobrem prudentem confessarium multa considerare oportet;

ret; hinc quidem qualis & quantus error sit, in quo
 pœnitens versatur, facti an iuris? naturalis, diuini
 an humani? vtrum coniunctus cum irreuerentia sa-
 cramenti saltem naturali, veluti si matrimonium in-
 ualidè contrahendum sit, an cum periculo proprii
 damni, si v.c. defectus matrimonii, vel obligatio de-
 biti coniugalis non petendi, postea cognoscatur,
 vel ignorantia nunc quidem inculpara, postea cul-
 pabilis fiat, cum remedium non ita præstò futurum
 sit. An denique de detrimento tertiæ personæ a-
 gatur, vt si res aliena restituenda sit. Illinc verò con-
 siderare debet, quantum, & quàm diuturnum in-
 commodum ex monitione timeatur: fieri enim
 quandoque solet, vt pœnitens initio conturbatus
 animo, salutarem admonitionem respuat: postea
 verò mente sedata, eandem cum fructu recipiat, ac
 pareat. Contra verò accidit interdum, vt licet pœ-
 nitens consilio, vel præcepto confessarii pœniturus
 sit, v.c. dispensationem super matrimonio inualide
 contracto petiturus, tamen alia grauius incommoda
 timeantur; qualia sunt pœnitentis, vel putatitii con-
 iugis incontinentia, parentum vel liberorum infam-
 ia, familiæ querimonia ac lites, tali casu confessari-
 us interdum dissimulare debet.

6 Impedimentum dirimens occultum, plerumque
 significandum est sponso in confessione, si nuptiæ
 nondum celebratæ, modò fructus aliquis speretur,
 & secuturus sit, idque partim ob reuerentiam sacra-
 menti, ne inualidè suscipiatur, partim ob multa in-
 comoda, quæ ex tali coniugio sequi solent. Imò
 licet agatur de impedimento matrimonii contracti,
 vel obligatione debiti non petendi, si tamen con-
 fessarius ipsemet dispensare, atque ita facile reme-
 dium

adhibere possit, plerunque dissimulare non debet, quia etsi nunc vincibilis ignorantia adsit, ea tamen successu temporis remoueri potest.

NB. Quotiescunque pœnitens dubitans de matrimonii valore, iure exigendi debiti, &c. ex confessario quærit, necesse est veritatem palam edicere. Cum enim pœnitens ortho eiusmodi dubio teneatur veritatem inquirere, & peritos præsertim animæ suæ pastores consulere, his autem consultis, si veritatem deprehendere nequeat, dubium practicè deponere, vt bona fide progredi possit, consequens est, quod confessarius consultus, & veritatem dissimulans, pœnitentem in errore confirmet, quod nefas.

Si confessarius consideratis circumstantiis arbitretur pœnitentem integrè confiteri, non debet eum interrogationibus fatigare (officium enim per se confessarii est, non interrogare sed audire confitentem.) Nam forum criminale & non pœnitentiarium procedit per vim coactiuam; pœnitentiarium autem per spontaneam voluntatem confitentis. Quod si verò putet confessarius pœnitentem non integrè confiteri, aut de eo dubitet, prudenter & cautè interrogationes formare oportet. Cautissimum verò confessarium esse oportet in formandis interrogationibus circa peccata carnis, vt ad particulares modos seu circumstantias non descendat, ne vel multa interrogando doceat pœnitentem peccata, quæ ante ignorabat; aut eidem, aut sibi ipsi causa existat turpisationis, vel saltem scandali occasionem præbeat pœnitenti, vt suspicetur, confessarium harum rerum curiosa inuestigatione oblectari.

- 9 Confessarius pœnitentē, dum peccata sua recen-
set, facilè interpellare non debet, interdum tamen
de numero, de consuetudine, aut alia circumstan-
tia necessaria interrogationem interponere licet.
Et hæc ideò ne peccata, quæ vix præ verecundia
pœnitens expressit semel debeat, postea repetat de
numero aut circumstantia denuo interrogatus.
- 10 Confessarius nunquam absoluere potest eum,
quem putat dispositum non esse, aut non integrè
præposse confessum, sed interdum dimittere de-
bet, vt melius se præparet, nam dolor ex motu
supernaturali, & integra confessio, quatenus mora-
liter fieri potest, secundum numerum & speciem ad
substantiam sacramenti pertinent, ideo nisi pœni-
tens hæc duo habeat, absolutionis capax non
est, ideoque confessarius sacrilegium committit, si
talem ita dispositum absoluat. Plerunque tamen
expedit in ipsa confessione interrogationibus & ad-
monitionibus hominem iuuari ac dispositum red-
dere, nam ad rationem iudicii spectat, vt causa in-
tegrè cognoscatur, antequam sententiam ferat; sa-
cramentum autem pœnitentiæ habet se per mo-
dum iudicii, sicut dicit Trident. Ergo si pœnitens
propter imperitiam non integrè causam proponat,
ad officium confessarii, tanquam iudicis per se & or-
dinarie, pertinet defectum eius supplere, vt sacra-
mentum ritè ac debito modo perficiatur, id tamen
intellige pro capacitate confitentis.

C A P. XIV.

De sigillo Confessionis.

- 1 Sigillum Confessionis est obligatio strictissima
(sub pœna depositionis, quippe cum interdum
reue-

reuelatorem degradatum, & seculari potestati traditur legamus) & detractionis in arctissimum monasterium) in omni casu obligans ad secreta (etiam post mortem confitentis) tenenda ea, quæ dicta sunt, in ordine ad sacramentalem absolutionem, etiamsi absolutio non secuta.

Ratio petitur ex perpetua traditione & praxi Ecclesiae, quia diuinum à Christo præceptum traditum fuit ut in nullo casu ynquam sacramentalem confessionem reuelare liceat, valdè quidem conuenienter naturæ & institutioni huius sacramenti, ne quod in salutem fidelium institutum est, eisdem noxium atque exosum fiat, cum si ob grauiorem causam, confitentem prodere concessum esset, facile talis licentia & alios casus inconcessos extenderetur, non sine graui sacramenti irreuerentia & humani salutis iactura.

NB. Si quis Confessario extra confessionem sacramentalem dicat: Hoc tibi secretum committo, tanquam sub sigillo confessionis, & confessarius, ita acceptet, orietur hinc obligatio tantum naturalis secreti, non item sigilli sacramentalis: quare ob grauius malum Reip. vel proximi innocentis auertendum, quandoque denuntiari poterit.

Confessarius enim obstante confessione, potest ea notitia vti, quam aliunde accepit, dummodo vna alterum non adiuuet, & scandalum cesset, v. c. Si sacerdos ob iudicia constituerat Caium de furto accusare, & postea Caius furtum confiteatur, accusationem postea confessarius nihilominus prosequi potest sine violatione sigilli; modo non vtatur coartatione confessionis, sed tantum iudiciis ante vel post confessionem acceptis, quamuis propter scandalum

dalum

dalum vitandum, præstat talem obligare, ut alteri sacerdoti confiteatur. Item parochus publicum concubinarium, usurarium, quem non absolutum à confessione dimisit, postea publicè à communione repellere potest, addita monitione, ut prius peccati statum describat.

4 Sub sigillum confessionis non tantum cadunt peccata confitentis, sed etiam complicitis, item circumstantiæ peccatorum, quas taceti pœnitentis interest, v.c. Si quis dicat, se spurium esse, nam alioquin non minus exosa redderetur sacramentalis confessio, quam si peccata ipsa manifestare licitum esset. Porro quæ nullo modo ad confessionem spectant, v.c. quod quis velit contrahere matrimonium, sub sigillum non cadunt, sed sæpè sub obligationem naturalis secreti.

5 Sub sigillum non tantum cadunt peccata omnia præterita, sed etiam quod positum non abstinendi in futurum.

6 Sigillum confessionis violat Confessarius, si generatim dicat Titium confessum esse peccatum mortale, casum reservatum, aut si peccatum veniale in specie reavelet; secus si in genere dicat, Titium sibi confessum esse venialia, vel benè confessum.

NB. Indirectè violat secretum, qui dicit, Titium minutissimis peccatis suis sæpè sibi molestum esse; significare enim videtur illum scrupulosum esse.

NB. Parochus audita confessione subditi habentis casum reservatum, dans literas ad vicarium, in quo expressè insinuat hunc habere casum reservatum,

hæretum, violat secretum, si sine consensu pœnitentis talia scribat.

Confessio non tantum expressè, sed etiam tacite reuelari potest. v.c. Si Confessarius duorum fratrum confessiones excipere soleat, & unum eorum commendet, quod exigua seu vix vlla peccata ad confessionem asferat periculum violandi sigilli, incurrere potest ob tacitam seu indirectam representationem alterius.

Confitentibus tamen ob indispositionem & absoluti non sunt, Confessarius testimonium dare debet factæ confessionis. Nam confessarius violat sigillum confessionis, si directè vel indirectè significet, se pœnitentem suum ob indispositionem non absoluisse. Hoc autem Confessarius significat, si aliis dans huius schedulam, neget propter indispositionem confirmatam ex eo, quod tale homini publicè petenti S. Eucharistiam perinde ac aliis danda est ad infamiam eius vitandam. Ergo ob eandem causam, perindè ac aliis schedula testimonii dari debet. Neque tunc confessarius mentitur, cum sit ipsi confessus, licet non absolutus. Neque cooperatur peccato, factam promotione: nam satisfacit officio suo, & alterius culpa est.

NB. Si qui simulatè confiteantur, vt hæretici solum ad vitandam infamiam, talibus neganda est schedula à confessario, ne eorum perniciosæ simulationi cooperetur.

Con-

- 9 Confessarius de peccatis ex sacramentali confessione acceptis, neque cum iis loqui potest, qui ea ante cognita habent, siquidem & hoc ingratum esse potest confitentibus, eosque à confessione abstinere, neque cum ipso pœnitente, cum ea res pudorem iniicere, & exprobrationem continere solear, quanquam si pœnitens prior loquatur, tunc eo ipso ipsi confessario manifestò licentiam tribuit.
- 10 Expedit vt confessarius nunquam etiam generatim, ac nulla persona nominata loquatur de peccatis cognitis in confessione v.c. in hac ciuitate committantur graua peccata. Nam eiusmodi reuelatione homines simplices offenduntur, putantes sigillum violari; tum quia communitas infamatur, quæ infamia in pœnitentes etiam tanquam membra retundat.
- NB. Violator secreti sigilli est, qui dicit, primus confitens, quem audiui, fuit adulter. Quid enim si alio tempore prioris sui dicti oblitus, dicat Tertium ante alios omnes sibi confessum esse; qualem historiam olim narrauit professor in Theologia morali. Simile est, si confessarius dicat. Hodie mihi sacerdos graue peccatum confessus est? Quid enim? si hoc audiens probè nouit, tantum 3. sacerdotes ipsi confessos fuisse, duos verò esse innocentissimæ vitæ, nonne violentam de tertio suspicionem concepturus est.
- 11 Confessarius interdum generatim monere potest, vt caueatur, vigiletur, sed maxima adhibita cautione, vt possibile non sit, pœnitentem in suspicionem venire.
- 12 Confessarius interrogatus iurare etiam potest, se nihil scire de peccato, intellige vt priuatum hominem,

heri, cui edicere liceat; imò obiurgare, si necesse sit, interrogantem, quod illum interroget.

Si confessarius proprium peccatum confiteri non possit nisi violando sigillum confessionis, debet illud reticere. Ratio, quia præceptum sigilli seruandi strictius & omni casu obligat, non item præceptum affirmatiuum confitendi omnia mortalia. Nam integritas formalis ac perfecta peccatorum enarrandorum, non est de essentia sacramenti, sed est tantum præcepti positiui, quod cum magna difficultate non obligat.

Vnicus est casus, quo obligatio sigilli sacramentalis cessat, si pœnitens licentiam dedit loquendi de peccato suo. Ratio est, quia obligatio sigilli, ex Christi institutione profecta, partim vtitur naturalis secreti ratione, partim reuerentia sacramenti, ne fidelibus exosum reddatur. Vtraque verò ratio cessat, si pœnitens confessario licentiam det, tunc enim neque iniuria ipsi infertur (nam sicut promissio ex voluntate promissarii, & depositum ex voluntate deponentis: ita & secretum ex voluntate committentis dependet) neque infertur irreuerentia sacramenti: siquidem id fidelibus nequaquam exosum, sed potius commendabile redditur, si sciant confessario concessum esse loqui de peccatis in confessione auditis, vnico illo casu, si pœnitens existimans sibi, id vtile fore, licentiam tribuat. Oportet tamen licentiam hanc esse omnino voluntariam, & nullo modo præsumptam; nam si præsumpta voluntas sufficeret, redderetur non minus odiosum sacramentum pœnitentiæ.

Si error in foro pœnitentiæ commissus fuerit à confessario, qui postea corrigendus est, debet pœnitens

tens

tens postea licentiam dare de peccato loquendi: si dare nolit, nihilominus confessarius errorem corrigere poterit, quia tunc proprie non loquitur extra consuetudinem, sed supplet, & proficit eam, quae ante inchoata & imperfecta manserat.

16 Si poenitens licentiam loquendi de peccatis suis intra confessionem dederit, reuocare deinde potest, eò quod notitia illa semper maneat sacramentalis, ideoque eius conditionis, ut confessarius nunquam illi uti liceat, nisi confitens velit. Quod si poenitens extra confessionem licentiam dedit, tunc, quia desinit esse notitia sacramentalis, perinde se habet, ac si secreti alicuius reuelandi facultas concedatur.

17 Præter confessarium, ad quem sigillum confessionis principaliter spectat, etiam aliarum personarum obligantur ad tuendum, ad quas sacramentalis confessio immediatè vel mediatè peruenit, v. c. astantes, interpretes, ii, quibus confessarius malitiosè peccatum manifestauit. Ratio, quia res in ordine siue intentione ad sacramentalem absolutionem manifestata, ex Christi institutione ac præcepto, usu & traditione Ecclesiae confirmato, hoc onus seu obligationem annexam habet, ut à nemine, ad quemcunque eius notitia peruenerit, si graui sacrilegio & irreuerentia sacramenti reuelari possit. Et sicut pacto & conuentione hominum efficitur, ut quicumque pignoris possessionem consequitur, ratione eius obligationem contrahat: ita etiam Christi præcepto, per Ecclesiae traditionem & communem fidelium persuasionem confirmato effectum est, ut quicumque confessionis sacramentalis notitiam consecutus est, ratione eius ad reticendum obligatus existat.

Si

Si confessarius cum licentia pœnitentis peccatum 18
 alteri manifestavit, non videtur iste obligatus sacra-
 mentali sigillo, nisi talis manifestatio facta sit ex cau-
 sa pœnitente ad sacramentalem absolutionem v. c.
 consulto superiori doctiore ad intelligendum casum
 propositum in confessione.

Qui scriptam confessionem reperit, non videtur 19
 sacramenti sigillo astrictus, quo minus in casu gra-
 vissimæ necessitatis reuelari possit, eò quod talis
 scriptura non sit confessio sacramentalis, sed tantum
 motè & per accidens ordinetur ad sacramentum
 confessionis. Arcitissimo tamen secreto naturali re-
 stor obligatur, vt mortale sacrilegii committat, si
 graua peccata consultò legat, & aliis manifestet,
 nec iudex ex tali notitia ad criminis inquisitione
 accedere potest, vel si processus institutus iam fuit,
 sciendi eum & pro infecto haberi oportet, quia li-
 ter eiusmodi scriptura nō sit confessio sacramenta-
 lis, est tamen via ad eam, ceditq; in irreuerentiam
 sacramenti, si occasione illius, quod in salutem ani-
 mæ a Christo institutum fuit, aliquis de trimentum
 patitur: legens leuia, & euulgans, peccat ve-
 ritaliter, non violans sigillum, sed tantum naturale
 secretum.

NB. Id casu grauissimæ Reipub. necessitatis, po-
 tuit reuelari huiusmodi scriptura, quatenus præci-
 pi necessarium est ad impediendum maius malum,
 respectato iure naturæ, minor iactura hominis, ta-
 men schedulam scribendi posthaberi potest. Excipe,
 si confessio in scripto sacerdoti data, ab eodem
 postea amissa esset, nam talis manifestatio facta
 sacerdoti per scripturam in ordine ad sacramen-
 talem absolutionem accipiendam, verè sacramenta-
 lis est,

Aaaa

lis est,

lis est, ideoque sub sigillum cadit, ut ea nullo casu
quocunque homine sine licentia peccatoris reuela-
ri possit.

20 Pœnitens non obligatur sacro sigillo cōfessionis,
sed interdum lege naturalis secreti, ne aliquid ex cō-
fessione reuelet, quo vel seipsum sine iusta causa in-
famet, vel confessariis bonæ existimationi de-
trahat.

21 Etsi nunquam liceat alteri significare peccatum ex
sola confessione cognitum, accidere tamen potest,
ut liceat facto aliquo significare iis, qui peccatum
ante cognitum habent, eius confessionem factam
esse, v. c. si plures conspirarunt in nece[m] confessarii,
& Titius v. c. istud propositum confiteatur, potest ta-
lis sacerdos postea fugere, tamen si certus sit, socios
cōspirationis exinde in suspicionem vel cognitionē
venturos, quod Titius peccatū istud suum confessus
fuerit. Nam fugā suā sacerdos solū exhibet signum,
quod nullo modo spectatis omnibus circumstantiis
aptum est ad manifestandum peccatum secundū se,
sed solum ad peccati confessionem manifestandā iis,
qui peccatum secundū se ante cognitum habuerūt.
Sic etiam v. c. si confessarius hominem ob publica
latrocinia morte damnatum apud alios commēdet,
quod bene de peccatis suis cōfessus fuerit, nullo mo-
do violat sigillum, quia enim exhibet signū, quo co-
gnosci possit, hunc hominem commisisse latrocinium,
sed solum, ut iis qui latrocinia eius ante cognita ha-
bent, exinde colligant, quod illa confessus fuerit.
Imò etiam si ex fuga sacerdotis in superiori exemplo
confitendi periculum immineret, ne à sociis occi-
datur, tamen sacerdos potest fugere, cum id agen-
dos

Si sigillum non violer: quapropter ius naturale
 ipsi permittit, vt viram propriam alienæ anteponat.
 Sed quia hic casus rarissimus & speculatiuus potius,
 quam moralis censerī debet, ideo non est timen-
 dum, quod confessio inde odiosa reddatur.

Confessarius noticia, quam ex sola confessione ²²
 haufit, vti non potest in externa gubernatione, ad-
 ministratione sacramentorum. v. c. Paro. hus sacra-
 menta Eucharistiæ, extremæ vnctionis, matrimo-
 nii assistentiam, occultata causa, denegare iis non
 potest, quorum impedimentum ex sola confessio-
 ne sacramentali cognitum habet. Prob. quia sigil-
 lum confessionis, si secundum omnem suam latitu-
 dinem accipiatur, obligat sacerdotem non tantum
 in ordine ad alios, sed etiam in ordine ad ipsum con-
 fitentem, ne ei peccatum ex sola ipsius confessione
 cognitum, obiiciatur, exprobetur, aut in memori-
 am reuocetur. Talis autem exprobratio re ipsa
 accidit, si sacerdos confitenti suo propter auditam
 eius confessionem sacramentum Eucharistiæ, ordi-
 nis, &c. denegat, vel eum ab officio remoueat, ple-
 neque enim vel probabili suspitione deprehendet,
 si fieri propter peccata, quæ confessus fuerat, ideo-
 que sacramentum confessionis eidem graue & dam-
 nosum fiet.

Deinde probatur, quia forum sacramentalis pœ- ²⁷
 nitentiæ omninò segregatum est à foro externo gu-
 bernationis & iurisdictionis. Vnde non oportet
 notitiam sacramentalem extra illud forum secretæ
 penitentiæ ad publicam gubernationem exten-
 dere.

24 Si complex peccati confessario licentiam dedit, tunc potest alterum complicem speciatim examinare, si licentiam non accepit, tantum generatim quaerere debet, vtrum aliud praeterea peccatum admisserit, quod animum grauet. Tunc autem etiam speciatim interrogare per notitiam illam sacramentalem non impeditur, si tale peccatum sit, de quo alius eiusdem conditionis personas interrogare solet.

Si confessarius non ex confessione complicis, sed extra confessionem, ex aliorum fideli relatione peccatum poenitentis cognouit, plerunq; speciatim examinare potest, imò etiam debet, negantem tamen absoluere cogitur, cum cogitare debeat vel alteri confessum esse, vel ob periculum iam confiteri non posse, aut eos, qui retulerunt, mentitos fuisse: siquidem *in poenitentia foro credendum est: confitenti scui contra se, ita & pro se.* Quod si confessarius criminis notitiam, etiam extra confessionem manifestam habeat, v.c. oculis fuit vidit hominem furantem, audiuit blasphemantem, adeoque omnibus circumstantiis consideratis, animaduertat confitentem, qui peccatum illud negat, dispositum non esse, sed simulatorem egregium, tunc absolutionem illi negare debet, ob honorem sacramenti.

C A P. XV.

De satisfactione.

Satisfactio (accepta pro compensatione) distinguitur à restitutione seu damni illati compensatione. Restitutio enim consistit in rebus, quia per eam res ablata vel eadem, vel in æquivalente restituitur. Satisfactio autem potius in actionibus consistit, quia per eam iniuria in personam redundans,

CONTRA

Contraria actione v. c. humili petitione veniæ, honoris exhibitionem, &c. compensatur.

Pro culpa mortali & correspondente pœna æterna, Deo satisfacere non possumus ex condigno (quippe peccato mortali infinitam malitiam continente, & ideò merente pœnam æternam) sed tantum ex congruo, quatenus misericordissimus Deus pro Christi merita, peccatoris pœnitentiâ, siue animi cōuersione, ad culpæ mortalis destructionem acceptat, nosque in gratiam recipit, & reatum pœnæ æternæ gratis remittit.

Possent quidem Deus verè pœnitentibus vniuersum debitum remittere & condonare, sicuti solet illi, qui per baptismum reseruantur, vel martyrium pro ipso subeunt, verum non ita peccata per pœnitentiam semper remitti, vt vniuersa etiam pœna condonetur, sed ita frequentius, vt temporaria aliqua pœna pro peccatis, seu in hac, seu in altera vita laenda restet: Illustria sunt sacræ scripturæ exempla, Patrum quoque autoritas, & Ecclesiæ vniuersæ persuasio ostendunt. Nam, *Et diuina iustitia ratio exigere videtur, ait Trid. vt aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante baptismum per ignorantiam deliquerint: aliter verò, qui semel à peccati, & demonis seruitute liberati, & accepti Spiritus sancti dono, scientes templum Dei violare, & Spiritum sanctum contristare non reformidant. Et diuinam clementiam decet, ne ita nobis absque vlla satisfactione peccata dimittantur vt occasione accepta peccata leuiora putantes, veluti iniurijs, & contumeliosi Spiritui sancto, in grauiora labamur. Quemadmodum etiam in humanis, qui virum Principem graui iniuria fecit, interdum humili pœnitentia, prece & ex-*

hibitione amoris, veniam delicti imperat, & in amicitiam recipiatur, condonata illi mortis communitate poena: at tamen, ut iustitiae etiam publicae satisfiat, poena illa mortis in aliam mitiorem, temporariam commutatur. Imò hoc ordinarium est, ut si Princeps post latam sententiam mortis, Reo gratiam se praestare dicat, solum censeatur tollere mortis poenam, non item pecuniariam, &c. Et haec veritas confirmatur SS. Patrum testimoniis S. Iustini, exemplo Davidis, Irenaei, exemplo Zachaei, Tertulliani, Cypriani, Origenis, Lactantii, Basilii, Gregorii, Hieronymi, Chrysostomi, S. Augustini.

Quod verò hanc doctrinam Patrum pro friuola aestiment haeretici, negantes, opera bona iustorum esse satisfactoria apud Deum & talem satisfactionem cedere in iniuriam Christi, quippe qui plene pro peccatis omnium satisfecerit, igitur quantumcunque homo peccauerit, credat modò peccata sibi remitti, vel potius non imputari propter Christum, nihil ipsi nocitura esse. Quod haeretici hanc doctrinam falsam esse spargant, id friuolum est & erroneum, quis enim sanæ mentis homo nuper exortis, paucis, obscuris istis homuncionibus fidem habeat? posthabitis antiquorum Patrum clarissimis testimoniis, de relicta totius Christiani orbis prauidicata sententia de operibus iustorum satisfaciendi pro peccatis vim habentibus, ex Christi procul dubio meritis, & passionis eius influente virtute.

- 3 Poena temporalis ignis purgatorii, quatenus à Deo iustissimo iudice pro peccatis in altera vita infligitur, est effectus iustitiae vindictivae, quatenus verò per eam animae infliguntur, non est proprie satisfactoria.

satisfactio, sed satisfactio; quia animæ ibi sunt extra
 statum merendi & satisfaciendi: quamobrem non
 attenditur earum dispositio, patiendi voluntas &
 ardentissima charitas; sed solum attenditur quanti-
 tas peccatorum nondum expiatorum, quibus secun-
 dum diuinæ voluntatis dispositionem pœna com-
 mensurata infligitur. Cæterum homines iusti in hac
 vita, sicuti bonis operibus gratiæ augmentum, &
 premium æternum per Christi merita ex condigno
 mereri possunt, ita etiam pro pœna temporali in
 purgatorio luenda ex condigno satisfacere. Et hæc
 satisfactio reducitur ad iustitiam communicatiuam,
 quia supposita Dei promissione & acceptatione, o-
 pus bonum, quod viator in statu merendi, ac satisfac-
 iendi existens, exhibet, est aliquo modo æquiu-
 uens pœnæ in altera vita luendæ. Nam etsi labor ipse,
 ac difficultas operis in hac vita exhibitæ, longè mi-
 nor sit pœna in altera vita luenda; tamè considerato
 statu operantis, & liberè se in hac vita subiicientis
 Deo, longè maiorem vim habet pro peccatis satis-
 faciendi ex Dei gratia, & Christi meritis. Et licet
 opera bona iustorum per se habeant virtutem satis-
 faciendi pro pœna temporali peccatis nostris debi-
 ta, longè tamen magis, & certius satisfactoria sunt,
 quatenus ex Christi institutione à sacerdote pecca-
 tori præcipiuntur, in eum finem, vt per opera im-
 posita virtute sacramenti peccatum etiam secun-
 dum pœnæ reatum destruantur.

Sacerdos pœnitenti sacramentalem pœnitenti- 4
 am imponere debet, partim in vindictam peccato-
 rum tanquam Iudex, partim ad remedium animæ,
 tanquam Medicus, patet ex Trident. Concil. Conc.
 Carthag. Cabilonensi, Conc. Mogunt.

Aaaa 4 Quo

5 Quo loco notandum, qui olim lapsi in graue peccatum, seu mortale frequenter à confessario interdicebatur sacra communio, donec per iniuncta bona opera satisfecissent, vt patet ex Genad. S. Leone, S. Augustino.

NB. Sacerdos operam dare debet, vt quatenus commodè fieri possit, conuenientes medicinas, siue satisfactiones, spectata qualitate imperet: tepidis orationem, iniustis Eleemosynam, intemperantibus ieiunium aliamve carnis afflictionem.

6 Pœnitens obligatur ad acceptandam pœnitentiam, si iusta est, quia clauis sacerdotibus nõ tamen ad soluendum, sed etiam ad ligandum datæ sunt. Ratio verò peti debet ex eo, quod satisfactio sit pars integralis sacramtēi, pertinens ad plenam peccati destructionem. Et si iam sacerdos potestatem habet, vt verè habet pœnitentem ligandi seu obligandi ad opus pœnitentiæ implendam, cõsequens est, quod pœnitens ipsi obedire teneatur. Contrarium tamen sentit Caiet. Nauarr. Sed non placet Laymanno, licet probabilis sit. Nam posita institutione sacramenti pœnitentiæ, ad eius integritatem ac perfectionem spectat Deo pro peccatis commissis ex sacerdotis imperio satisfacere, quod etiam Concilia & Ecclesie traditio confirmare videtur. Ad id verò in praxi inservire poterit sent. Nauarri, vt confessarius nunquam dimittat pœnitentes sine absolutione, si parati sint aliquam, quantumuis leuiorem, quam peccata mereantur, pœnitentiam acceptare.

Quod si pœnitentia Confitenti nimis grauis, vt difficilis videatur, neq; confessarius eam moderari vel mutari velit, tunc pœnitens saltem grauitè non peccabit, si non accepta absolutione, & alium confessarium quærat.

Obli-

Obligatio implendi pœnitentiam iniunctam, ob 7
 mortale, ex genere suo est grauis sub mortali, nisi
 leuitas materiæ excuset, aut pars pœnitentiæ absque
 contemptu omittatur. Obligatio verò ob iniunctâ
 pœnitentiam ob venialia, & ob mortalia à quibus
 ante e. iam absolutus fuerat, non est sub mortali,
 quia durum videtur fateri, tamen culpa contracta
 leuis sit, tamen obligationem per ea satisfaciendi
 grauem effici posse pro se loquendo. & durum vide-
 tur obligatum esse sub mortali satisfacere pro mor-
 tali, pro quibus semel iniuncta pœnitentia impleta.

Pœnitentia rectius imponitur à sacerdote, ante 8
 sacramentalem absolutionem, cum sit pars sacramē-
 ti materialis, & vt ordo iustitiæ vindicatiuæ melius
 seruetur, si pœnitens satisfactionem prius spondeat,
 quam absoluatur.

Opera quæ in pœnitentiam iniunguntur, debent 9
 esse aliquo modo pœnalia, seu afflictiua, quare ple-
 runq; conuenit esse externa, videlicet, oratio voca-
 lis, ieiunium, elemosyna. Talia enim opera magis
 satisfactoria sunt, quia magis afflictiua, quam inter-
 na, expedit tamen interdum pœnitenti imponere
 pietam aliquam meditationem, considerato statu il-
 lius, v. c. de morte, iudicio, pœnis inferni.

Magis conuenit, vt opera bona, quæ pœnitenti 10
 imponuntur, sint supererogationis, quamuis inter-
 dum non abs re faciet confessarius, si homini v. c.
 negligenti in Missa audiendi, præcipiat Missæ audi-
 tionem, alioquin sub præcepto, frangenti ieiuni-
 um, loco pœnitentiæ, etiam imponat Ecclesiæ ie-
 iunium aliàs mandatum. Si enim, vt aliqui solent,
 tali homini imperes, vt deinceps duas Missas festis
 diebus audiat, difficile obtemperabit, qui antea ne-

Aaaa s que

que vnam audire solebat. Denique magis conuenit, opus bonum imperari, quod ab ipso pœnitente præstandum sit, videlicet, vt ipsemet oret, ieiunet, eleemosynam largiatur.

Quare si eiusmodi opus exequi non possit, liberatur ab obligatione, neque tenetur alium substituere, qui exequatur. Interdum tamen personis debilibus morituris iniungi potest, vt current ab aliis pro tali, v. c. necessitate orari, peregrinari: tunc verò non opus illud, quod ab aliis perficitur, sed ipsa operis procuratio, quæ à pœnitente non sine labore vel sumptu fit, pœnitentiæ sacramentalis rationem habet.

11 Confessarius pœnitentiam imperaturus attendere debet tum ad peccatorum magnitudinẽ, tum ad statum pœnitentis, vnde si pœnitens, ex probabili causa de grauitate pœnitentiæ conqueratur, oportet mutare aut moderari pœnitentiam. Caveat verò sacerdos, ne talem pœnitentiam v. c. grauius ieiunia &c. iniungat, vnde alii domestici suspensionem commissi criminis concipere possunt. Nec consultum est, vt rudibus & valde occupatis preces quotidianæ vnius anni aut mensis imponantur, sed interdum sub conditione, *quotiescunque in hanc peccati speciem incideris, recites talem orationem*: multum enim id momenti habet ad peccati emendationem: doctis & studiosis quotidianæ preces imponi possunt.

12 Casus aliqui sunt, quibus confessarius leniorem, quam peccata merentur, pœnitentiam imponere debet. 1. Infirma pœnitentis corporis dispositio. 2. magnitudo contritionis. 3. tempus Iubilæi, vel
alte-

alterius indulgentiæ plenariæ, tum enim non cogitur pœnitens, nisi leuiorem pœnitentiam acceptare, quæ se habeat per modum Medicinæ ad tollendas peccatorum reliquias.

Infirmis seu morituris plerunque aliis saltem bonis motus in Deum, suspirium in Deum, inuocatio nominis Iesu, vel si id non possit, mente concipiat, pœnitentiæ loco imperari potest. Deinde moneatur infirmus, vt pœnitentiæ loco ipsam infirmitatem & mortem impendentem Deo offerat in satisfactionem peccatorum. NB. Aliis pœnitentiam loco infirmi grauem iniungere, continet violationem sigilli.

Opus iniunctum in confessione habet vim expere operato delendi pœnam temporalem peccatis debitam iuxta Christi institutionem. Nam satisfactio virtute clauium imperata ac veluti eleuata, est pars sacramenti pœnitentiæ integralis à Christo instituta, vt per eam peccatum perfectè ac integrè videlicet, quoad restantem etiam pœnam, destruat. Ex quo tamen enim sequitur, quod pœnitentia quæcumque omnem semper pœnam delet, sed tantò maiorem, quantò & ipsa maior, & pœnitens eam implens melius dispositus est: sicuti etiam sacramenta eò maiorem gratiam sanctificantem conferunt, quo melius suscipiens dispositus est.

NB. Plus valet modica pœnitentia à sacerdote imposta quam magna, quæ spontè assumitur, quia hæc non sicut illa vim sacramentalem habet.

NB. Peccatū veniale, quod aliquis implenda pœnitentia committit, non impedit effectū satisfactoris, vt si quis iniunctas præces negligenter oret. Prob. ex eo, quod suscipiens sacramentū cū affectu peccati venia-

venia-

venialis, fructus gratiæ particeps fiat, sicut dixi supra tract. 4. c. 6. n. 1. Ergo simili ratione implens pœnitentiam, cum peccato veniali particeps efficitur remissionis pœnæ, siquidem neuter fructus provenit ex virtute operantis, sed ex opere operato sacramenti.

15 Qui opus pœnitentiæ in statu peccati mortalis implet, satisfacit quidem præcepto (cò quòd substantiam operis præcepti impleat; modus autem operandi non cadere solet sub præceptum, & licet imperetur modus à confessario, v. c. differendo pœnitentiam, cum substantiam præcepti seruet, solum peccat venialiter ob violatam accidentalem eius circumstantiam:) satisfactionis tamen fructus tunc non consequitur, quia generatim loquendo Deus non acceptat nostram satisfactionem pro pœnis temporalibus, nisi simus in gratia eius constituti, vnde est irreuerentia venialis, si quis in statu mortali pœnitentiam impleat, quia sacramenti aliquam partem indignè suscipit, & ponit obicem consequendi effectus, quæ est remissio pœnæ, remoto tamen postea obice peccati mortalis per novam pœnitentiam, mox ex virtute sacramenti per Christi merita sequitur remissio pœnæ temporalis: vt proinde non necesse sit, recuperato statu gratiæ pœnitentiam repetere.

16 Pœnitentia imperata & acceptata ob causam mutari potest ab eodem confessario, vel altero, si videlicet peccata reseruat non sint: nam omnes sacerdotes, vt vicarii Christi in ordine ad eas personas & ea peccata, in quæ iurisdictionem habent, iudicant, ac proinde in hac re æqualis sunt. Nec est omninò improbabile id fieri posse, tametsi peccata non repetantur

tantur iuxta Nauarr. Sylueſter tamen, Sotus, Valen-
tia & Suarez docent contrarium, nimirum repeten-
dam eſſe confeſſionem, ſi altero ſacerdote ignoran-
te ſtarum confitentis, petatur mutatio pœnitentiæ:
nam Iudex præſertim ſubordinatus, qualis eſt ſacer-
dos Chriſti perſonam gerens, congruentem ſenten-
tiam ferre non poteſt, incognitâ cauſâ: impositio
autem pœnitentiæ pertinet ad iudicialis ſententiæ
& abſolutionis integritatem. Ergo imponi debet in-
cognitâ cauſâ, & ſecundum qualitatem ac menſu-
ram delicti.

Qui impotens factus eſt pœnitentiæ exequendæ, 17
omnino liberatus eſt. Non enim tenetur loco illius
aliquid bonum opus præſtare: cum non alia, ſed ea de-
terminata actio, v. c. ieiunium aut Eleemoſyna à
confeſſario imperata fuerit. Cognoscere autem ac
declarare, vtrum confeſſor imponendo pœnitenti-
am errarit, ad quemuis virum probum ac doctum,
adeoque ipſum pœnitentem, ſi iudicio polleat, per-
tinere poteſt.

NB. Si pœnitens oblitus ſit, qualis ei pœniten-
tiâ iniuncta fuerit, etiam tunc ceſſat obligatio im-
plendi: Si tamen negligentia lata, ſeu mortalis in-
teruenit, neceſſe erit hoc peccatum confiteri. Ve-
rum tamen conſultum eſt, vt qui pœnitentiam, præ-
ſertim grauem oblitus fuit, culpate vel inculpate in
proxima confeſſione ſimilem (videlicet talem,
qualis pro grauibus peccatis decerni
ſolet) à confeſſario iniungi
ſibi petat.